

LANG DAGS REJSE MOD NAT

af

Eugene O'Neill

Oversættelse: Holger Bech

Bearbejdelse: Morten Kirkskov

Spilleversion

DET KONGELIGE TEATER

SÆSON 2016/2017

Personerne:

FAMILIEN TYRONE:

TYRONE, far - Henning Jensen

MARY, mor, - Karen Lise Mynster

JAMIE, ældste søn - Peter Plauborg

EDMUND, yngste søn - Simon Bennebjerg

I AKT:

kl. 8.30 om morgenen

II AKT:

1. scene: Samme dag, omkring kl. 12.45

2. scene: En halv time senere

III AKT:

Omkring kl. 18.30 den samme aften

IV AKT:

Ved midnatstid

FØRSTE AKT

1.1.

Familien TYRONE kommer sammen ind på scenen. EDMUND spiller klaver. TYRONE går frem tager fat om MARY og kysser hende. JAMIE går hen til broderen og synger lidt med)

MARY:

Gudskelov - tågen er lettet. Jeg kunne ikke sove for det rædsomme tågehorn, der brølede hele natten.

TYRONE:

Nej, det var næsten som at have en syg hval liggende i baghaven. Det holdt også mig vågen.

MARY:

Så har du en underlig måde at ligge vågen på. Du snorkede så højt, at jeg sommetider ikke vidste, om det var dig eller tågehornet. (Hun griner og klapper ham på kinden).

TYRONE:

Du overdriver altid det med min snorken.

MARY:

Du skulle høre dig selv.

TYRONE:

Hvor er det dejligt at holde om dig, Mary, nu hvor du har lagt dig lidt ud.

MARY:

Jeg er blevet for tyk, mener du. Jeg bliver nødt til at tabe mig igen.

TYRONE:

Var det derfor, du spiste så lidt til morgenmad?

MARY:

Jeg syntes, jeg spiste en masse.

TYRONE:

Det gjorde du ikke.

MARY:

Skal vi alle sammen spise lige så voldsomt som dig?

TYRONE:

Gudskelov har jeg bevaret min appetit, og jeg har en forbrænding som en ung mand på tyve.

MARY:

Du har fuldstændig ret, James. Det har du.

EDMUND får et hosteanfald).

MARY:

Det er mere Edmund, du skal skælde ud, fordi han ikke spiser nok. Jeg bliver ved med at sige det til ham, men han siger, at han simpelt hen ikke kan spise noget. Det er jo klart, sådan en sommerforkølelse tager på appetitten.

TYRONE:

Du skal ikke være bekymret...

MARY:

Nej, det er jeg da heller ikke. Men det er synd, han skulle blive syg netop nu.

TYRONE:

Lad vær med at blive urolig, Mary.

MARY:

Jeg er ikke urolig. Der er ikke noget at være urolig for. Hvorfor tror du, jeg er urolig?

TYRONE:

Ikke for noget, ikke andet end, at du har virket lidt nervøs de sidste par dage.

MARY:

Det er noget, du bilder dig ind. Du må ikke sådan - holde øje med mig hele tiden, James. Det gør mig... Jeg mener... ... det generer mig.

(TYRONE tager fat om hende igen)

TYRONE:

Hvis jeg holder øje med dig, så er det kun for at glæde mig over, hvor tyk og smuk du ser ud. Det gør mig så lykkelig, Elskede, at se dig sådan som du har været, siden du kom tilbage til os - fuldstændig dig selv igen.

MARY:

(Et latterudbrud fra sønnerne)

Hvad griner I af?

TYRONE:

Mig. Det kan jeg godt love dig. Det er altid mig, det går ud over

MARY:

Ja, det er forfærdeligt, som vi alle sammen mishandler dig. Uanset hvad, så er det en lettelse at høre dig grine Edmund. Du har hængt sådan med næbet på det sidste.

TYRONE:

Det er nok noget, Jamie har sagt. Han skal altid gøre grin med folk.

MARY:

Så, lad nu stakkels Jamie være i fred. Han skal nok blive til noget. Bare vent.

TYRONE:

Så skulle han se at komme i gang. Han er snart 34.

MARY:

Hørte I ikke jeres far snorke? Nej, ikke dig, Jamie. Jeg kunne høre dig helt ud i gangen, næsten lige så slemt som din far. Du ligner ham. Så snart du lægger hovedet på puden er du væk. Hvorfor ser du sådan på mig? Er det mit hår? Jeg har så svært ved at få det sat. Mine øjne er så dårlige, og jeg kan aldrig finde mine briller.

JAMIE:

Der er ikke noget i vejen med dit hår, mor. Jeg tænkte bare på... hvor vidunderlig du ser ud.

TYRONE:

Det er nøjagtig, hvad jeg lige fortalt hende. Hun er så tyk og fræk, at hun snart ikke er til at styre.

EDMUND:

Ja, du ser virkelig vidunderlig ud, mor. Og fars snorken! Vorherre bevares, sikken et fyrværkeri!

JAMIE:

"Den Moor, jeg kender hans trompet"

(MARY og EDMUND griner)

TYRONE:

Hvis min snorken kan få dig til at huske din Shakespeare, så gid jeg må blive ved med at snorke.

MARY:

Så, James!

JAMIE:

Glem det!

TYRONE:

Glem det! Glem alting! Og lad vær med at se noget i øjnene. Det er en bekvem filosofi, hvis man ingen mål har i livet.

EDMUND:

Helt ærlig, far. Vi har kun lige fået morgenmad! Kan du ikke bare lade det være!
(Får et hosteanfald og er nødt til at trække sig).

1.2

MARY:

Man bliver så irriteret af en sommerforkølelse.

JAMIE:

Det er ikke bare en sommerforkølelse. Drengen er syg.

MARY:

Hvorfor siger du det? Selvfølgelig er det kun en forkølelse. Det kan enhver da høre. Du skal altid overdrive.

TYRONE:

Jamie mener bare, at Edmund måske går med et eller andet ved siden af, som gør forkølelsen værre.

JAMIE:

Ja, mor. Det var bare det, jeg mente.

TYRONE:

Doktor Hardy siger, det måske er noget af den malaria, han fik, da han var ude at rejse.

MARY:

Doktor Hardy! Jeg tror ikke et ord af, hvad han siger, om han så svor på en hel stak bibler. Jeg kender lægerne. De er alle sammen ens. De vil sige, hvad som helst for at holde på deres patienter. Hvad er der? Hvad kigger I på? Er det mit hår?

TYRONE:

Der er ikke noget i vejen med dit hår. Jo sundere og tykkere du bliver, desto mere forfængelig bliver du. Du ender med at sidde foran spejlet hele dagen.

MARY:

Jeg skal virkelig have nye briller. Mine øjne er blevet så dårlige.

TYRONE:

Dine øjne er så smukke, og det ved du godt! (Han giver hende et kys og tager om hende igen)

MARY:

Du må ikke være så fjollet, James. Og lige for næsen af Jamie.

TYRONE:

Ha, han kender dig også. Han ved godt, at al den snak om dit hår og dine øjne – det er bare for at fisker efter komplimenter. Ikke Jamie?

JAMIE:

Jo mor. Os kan du ikke narre.

MARY:

Åh - lad være, I to! Men mit hår var så smukt en gang, er det ikke rigtigt?

TYRONE:

Det smukkeste i verden Mary.

MARY:

Det havde en sjælden, kobberrød farve, ligesom dit Jamie og det var så langt, at det nåede helt ned til knæene. Det var efter Edmunds fødsel, jeg fik mit første grå hår. Så begyndte det at blive hvidt.

TYRONE:

Og smukkere end nogensinde min elskede.

MARY:

Hør din far, Jamie - efter seksogtredivårs ægteskab! Det er ikke for ingenting han er en stor skuespiller, er det vel? Det er bare fordi jeg drillede dig med din snorken! Jeg tager det hele i mig igen. Det må have været tågehornet, jeg hørte. Du må ikke lade Edmund arbejde i haven, James. Ikke fordi, han ikke har kræfter nok, men det er ikke godt for hans forkølelse, hvis han kommer til at svede.
(Hun går ned).

1.3

TYRONE:

Idiot! Du ved jo for fanden godt, du ikke må sige noget om Edmund, der kan gøre hende endnu mere nervøs.

JAMIE:

Men jeg synes, det er forkert at lade mor gå og bilde sig selv ind, at det bare er en sommerforkølelse. Hun ved da udmærket godt, hvad det er!

TYRONE:

Det er der ingen, der ved, endnu.

JAMIE:

Jeg ved det. Jeg var med Edmund oppe hos doktor Hardy i mandags, han mumlede noget om malaria. Han tror ikke selv på det mere. Han vil bare vinde tid. Og det ved du lige så godt som jeg. Du snakkede selv med Hardy, da du var i byen i går, ikke?

TYRONE:

Han kunne ikke sige noget med sikkerhed. Han ringer til mig i dag, inden Edmund tager ind til ham.

JAMIE:

Stakkels dreng. Hvorfor fanden tog du ham ikke til en ordentlig læge, da det hele begyndte.

TYRONE:

Hvad er der nu i vejen med Hardy? Han har været vores læge, lige siden vi flyttede hertil.

JAMIE:

Hvad der er i vejen? Han er en billig lille kvaksalver!

TYRONE:

Ja, det er rigtigt, du. Bare rak ham ned! Rak alle mennesker ned!

JAMIE:

Hardy er billig. Det er derfor, du synes han er så fremragende.

TYRONE:

Så er det nok! Du er ikke engang fuld endnu! Hvis du tror, jeg har råd til en eller anden højrøvet overklasselæge...

JAMIE:

Råd! Du ejer mere jord end nogen andre her i området.

TYRONE:

Det betyder ikke, at jeg er rig. Det er alt sammen belånt.

JAMIE:

At jeg gider skændes med dig! En leopard kan ikke ændre sine pletter.

TYRONE:

Nej, det kan man ikke. Det er du selv det bedste bevis på. Du vover at tale til mig om, hvad jeg har råd til. Du, som aldrig har vidst hvad noget som helst var værd. Du som altid har smidt din løn væk på ludere og druk.

JAMIE:

Min løn! Vorherre bevares!

TYRONE:

Du tjener mere, end du er værd, og det kan du takke mig for. Hvis du ikke var min søn, var der ikke en eneste teaterdirektør, der ville ansætte dig.

JAMIE:

Jeg har aldrig villet være skuespiller. Du tvang mig til det.

TYRONE:

Tvang dig! Du overlod det til mig at finde et job til dig, og teatret er det eneste sted, hvor jeg har nogen indflydelse. Du har aldrig haft lyst til andet end at drikke dig fra sans og samling! Jeg har hældt formuer ud på din uddannelse, og hvad kom der ud af det?

JAMIE:

Gudfader bevares, skal vi nu til at grave hele fortiden op igen.

TYRONE:

Det er i hvert fald ikke fortid, at du kommer her hjem hver sommer for at få gratis kost og logi.

JAMIE:

Jeg tjener til kost og logi ved at arbejde i haven. Det sparer dig for en havemand.

TYRONE:

Bah! Selv det må vi tvinge dig til. Hvis du så i det mindste viste en smule taknemmelighed. Men den eneste tak jeg får, er at blive kaldt en beskidt gnier, og høre dig håne mit fag, håne alt på denne her jord - undtagen dig selv.

JAMIE:

Det er ikke rigtigt, far. Du har bare aldrig hørt, når det er mig selv, det går ud over.

TYRONE:

"Åh. Utaknemlighed så ondt et /ukrudt som intet andet".

JAMIE:

"...ukrudt som intet andet." Ok, far. Du har fuldstændig ret. Jeg duer ikke! - bare jeg kan blive fri for at skændes med dig.

TYRONE:

Hvis du så, om ikke andet, havde bare antydningen af ambition i kroppen - i stedet for... pjank! Du er stadig ung. Du kan nå det endnu. Du havde talent til at blive en god skuespiller! Det har du stadig. Du er min søn!

JAMIE:

Skal vi ikke glemme mig? Emnet interesser mig ikke. Heller ikke dig.

TYRONE:

Jamie.

JAMIE:

Hvornår ville doktor Hardy ringe til dig om Edmund?

TYRONE:

Jeg kunne ikke have sendt Edmund til nogen bedre læge. Hardy har behandlet ham, hver gang han fejlede noget - lige fra han var barn. Og hvad kan selv de fineste specialister gøre for Edmund, når han målrettet har ødelagt sit helbred med det vanvittige liv, han har levet, lige siden han blev smidt ud af universitetet? Selv før den tid, da han gik i skole, begyndte han at gå på druk, for at efterligne dig, selvom han aldrig har haft helbred til det. Han har altid været et nervebundet, ligesom sin mor. Jeg har i årevis advaret ham om, at han ikke havde fysik til det, men han ville ikke høre efter, og nu er det for sent.

JAMIE:

Hvad mener du med, at det er for sent?

TYRONE:

Lad være med at spille dum! Jeg mener ikke andet end, hvad der er tydeligt for enhver! Hans helbred er ødelagt, og det kan tage lang tid før han bliver rask.

JAMIE

Jeg ved godt, du tror, det er dødeligt. Men med den rigtige medicin...

TYRONE:

Tror du ikke jeg ved det? Hvad kæfter du i øvrigt op for? Jo mindre du taler om Edmunds sygdom, desto bedre for din egen samvittighed! Du bærer et større ansvar end nogen anden!

JAMIE:

Det er løgn, far!

TYRONE:

Det er sandheden! Det er din indflydelse, der har været værst for ham. Han har beundret dig som en helt i hele sin barndom! Du fyldte ham med, hvad du tror er livsvisdom, før han var moden nok til at forstå, at dit sind er så forgiftet af din egen fiasko, at du anser alle mænd for at være korrupte, og kvinder der ikke er ludere, er de rene idioter!

JAMIE:

Det er så råddent at sige det der, far. Du ved godt, hvor meget den dreng betyder for mig, og hvor tætte vi altid har været - ikke bare som brødre normalt er. Jeg ville gøre alt for ham.

TYRONE:

Jeg ved godt, du troede, det var for hans eget bedste.

JAMIE:

I øvrigt er det noget sludder. Han er stædig som bare fanden og gør kun, hvad han selv har lyst til, og vi andre kan gå ad helvede til. De sindssyge ting,

JAMIE (fortsat):

han har foretaget sig de sidste par år – arbejdet sig jorden rundt og alt det der – Jeg syntes, det var verdens dårligste idé, og det sagde jeg til ham. Ku du forestille dig mig rende rundt på en strand i Sydamerika, eller bo på små ulækre hoteller og drikke dårlig sprut, Nej, vel!

TYRONE:

Uanset hvad Edmund har haft gang i, så har han haft nosser nok til at klare sig selv - uden at komme rendende hjem og jamre sig, hver eneste gang han manglede penge.

JAMIE:

Han kom da hjem til sidst - uden penge, ikke? Og hvad fik han ud af det hele? Se på ham! Nej! - Det var noget lort at sige. Jeg mente det ikke.

TYRONE:

Han klarede sig fremragende på den avis, han skrev for. Jeg havde håbet han endelig havde fundet ud af hvad han ville med sit liv.

JAMIE:

Han fik trykt et par digte i avisen, fordi du kendte redaktøren. Men du har ret nogle af de ting, han skrev, var meget gode. Ikke, at han kom langt med dem. Men havde han en god start.

TYRONE:

Ja, han havde en god start. Du har aldrig været villig til at starte fra bunden. Du har altid forventet...

JAMIE:

For himlens skyld, far. Kan du ikke bare lade mig være!

TYRONE:

Det er også satans, at han skulle blive syg netop nu. Det kunne ikke være sket på noget værre tidspunkt for ham. Eller for din mor nu, hvor hun trænger allermest til ro og til at være fri for bekymringer. Hun har haft det så godt i de to måneder, siden hun kom tilbage til os. Det har betydet alverden - for mig. Det her hus er blevet et hjem igen.

JAMIE:

Sådan har jeg også følt det, far.

TYRONE:

Hun er helt forskellig fra de andre gange. Hun har styr på sine nerver – eller det havde hun, i hvert fald indtil Edmund blev syg. Guderne skal vide, jeg ville ønske, vi kunne skjule sandheden for hende, men det kan vi ikke i længden. Vi er nødt til at hjælpe hende, så meget vi overhovedet kan Jamie!

JAMIE:

Selvfølgelig, far. Bortset fra nerverne, så så hun ud til at have det godt her til morgen.

TYRONE:

Hun har aldrig haft det bedre. Hun er fuld af sjov og ballade. Hvorfor siger du "så ud til"? Hvorfor skulle hun ikke have det godt? Hvad mener du?

JAMIE:

Lad nu være! Vi burde kunne tale åbent om det her, uden at skændes.

TYRONE:

Undskyld, Jamie.

JAMIE:

Det er sikkert mig der tager fejl. Men - i nat – der... Jeg kan ikke lade være med at være mistænksom. Præcist lige som dig. Det er det helvedes ved det. Og det gør det til et helvede for mor. Hun holder øje med - at vi holder øje med hende.

TYRONE:

Det ved jeg godt. Men hvad var det? Sig det bare.

JAMIE:

Ikke noget. Bare mig, der er dum. Jeg vågnede i morges ved tretiden og hørte hende gå rundt inde i gæsteværelset. Så gik hun ud på badeværelset. Hun standsede ude i gangen og lyttede - som om hun ville være sikker på, jeg sov.

TYRONE:

Herre gud, var det ikke andet? Hun fortalte mig selv, at tågehornet havde holdt hende vågen hele natten, og hver eneste nat siden Edmund blev syg, har hun været inde i hans værelse for at se, hvordan han havde det.

JAMIE:

Ja, det er rigtigt, hun standsede også og lyttede uden for hans dør. Men det, der gjorde mig urolig var, at hun var inde i gæsteværelset. Jeg kunne ikke lade være med at tænke på, at når hun begynder at sove alene derinde, så har det altid været tegn på...

TYRONE:

Hvor skulle hun ellers gå hen i nat for at komme væk fra min snorken? Jeg fatter ikke, hvordan du kan leve med en tankegang, der kun ser det værste i al ting.

JAMIE:

Lad nu være! Jeg har jo lige sagt, det bare er mig, der er dum. Tror du ikke, jeg er lige så glad for, at hun har fået der bedre, som du er?

TYRONE:

Jo, Jamie, jo. Det ville være som en forbandelse, hun ikke kan undslippe, hvis hendes bekymring for Edmund... Det var efter, at hun havde født ham, at hun begyndte...

JAMIE:

Så nu er det Edmunds skyld? Fordi han blev født?

TYRONE:

Er du dum, eller hvad? Det er ikke nogens skyld!

JAMIE:

Det var det svin af en læges skyld. Efter hvad mor har fortalt, var han en billig kvaksalver, ligesom Hardy! Du ville ikke betale for en specialist...

TYRONE:

Det er løgn! Så det er altså min skyld! Hva? Din ondskabsfulde lille skiderik...

1.4

JAMIE:

(Hører MARY komme og fortsætter i en helt ny tone). Nå, hvis vi skal have klippet den hæk i dag, må vi hellere se at få begyndt.

TYRONE:

Ja, det er sådan en smuk morgen. Se, Mary. Tågen er lettet. Nu er det nok forbi med den.

MARY:

Lad os håbe det, min ven. (Til JAMIE) Sagde du virkelig, at I vil klippe hækken, Jamie? Miraklernes tid er ikke forbi. Eller mangler du penge?

JAMIE:

Hvornår gør jeg ikke det? Så jeg kan komme på druk!

MARY:

Hvad skændes I to om?

JAMIE:

Det sædvanlige!

MARY:

Jeg hørte dig sige noget om en læge, og din far beskyldte dig for at være onskabsfuld.

JAMIE:

Nåh, jeg sagde bare, at doktor Hardy ikke er verdens bedste læge.

MARY:

Nej, det ville være synd at sige. Nå, men hvis I skal klippe hæk, skulle I så ikke se at få gjort noget ved det? Jeg mener, mens solen er fremme - før tågen kommer igen. For det ved jeg, den gør. Eller rettere - gigten i mine hænder ved det. De har bedre styr på vejret end du har, James. Uh, hvor er de grimme! Hvem skulle tro, de engang havde været smukke?

TYRONE:

(Tager blidt hendes hænder) Kæreste Mary. Det er de sødeste hænder i verden. Kom, Jamie. Din mor har ret. Den eneste måde at tage fat på, det er... at tage fat. Så kan du også få brændt noget af alkoholfedt af. (Han går ud)

1.5

JAMIE:

Mor vi er alle sammen så stolte af dig og virkelig glade for at du har fået det bedre. Men du må passe på dig selv, ikke? Du må ikke være så bekymret for Edmund. Han skal nok klare sig.

MARY:

Selvfølgelig skal han nok klare sig. Og jeg ved ikke, hvad du mener med, at jeg skal passe på mig selv.

JAMIE:

Ingenting mor. Undskyld, glem hvad jeg sagde.

(Han går ud. MARY venter til han er forsvundet. Så hører hun EDMUND komme ind)

1.6

MARY:

Nå, der er du.

EDMUND:

Jeg ville ikke blandes ind i deres skænderier. Jeg har det så elendigt.

MARY:

Åh, jeg er sikker på, du ikke har det halvt så dårligt, som du lader som om. Du er sådan et barn. Du vil så gerne gøre os bekymret, så vi rigtig kan have ondt af dig. (Skifter) Jeg driller dig, min skat. Jeg ved hvor dårligt, du har det. Men du har det bedre i dag, har du ikke? Du er i hvert fald blevet for tynd. Du må hvile dig alt, hvad du kan. Kom, så skal jeg... (Hun trækker ham ind til sig) Sådan. Er det godt?

EDMUND:

Dejligt. Tak, mor.

MARY:

(kysser ham) Du skal bare have din mor til at passe på dig. Selv om du er stor, er du alligevel min baby.

EDMUND:

Du skal ikke tænke på mig, mor - kun på dig selv.

MARY:

Det gør jeg også. Har du ikke set, hvor tyk jeg er blevet? Jeg skal have alle mine kjoler syet ud! Stakkels Jamie! Han hader at arbejde ude foran huset, så alle, der går forbi, kan se ham. Jeg har også altid hadet det her sted. Jeg havde overhovedet ikke lyst til at bo her, men din far insisterede på at bygge det her hus. Jeg har aldrig følt, det var mit hjem. Det var forkert lige fra begyndelsen. Alt skulle laves så billigt som muligt. Det er nærmest et held, vi ingen venner har. Din far har aldrig brudt sig om at invitere gæster. Sommetider -

EDMUND:

Helt ærligt, mor. Det kan godt være, det var hans fejl i begyndelsen, men selv om han havde villet invitere nogen, senere, så kunne vi ikke have gjort det. Jeg mener, det ville du heller ikke have brudt dig om.

MARY:

Hold op! Jeg kan ikke tåle det.

EDMUND:

Du må ikke tage det på den måde, mor! Jeg prøver jo bare på at hjælpe dig. For det er ikke godt for dig at glemme. Du skal netop huske det - så du altid kan passe på. Du ved jo, hvordan det er gået før. Mor, du ved, jeg hader at minde dig om det. Jeg gør det også kun, fordi det har været så vidunderligt at have dig her hjemme igen, og det ville være forfærdeligt...

MARY:

Vær nu sød! Ikke mere. Jeg ved, du mener det godt, men... Jeg forstår ikke, hvorfor du pludselig siger sådan noget. Hvad får dig på de tanker?

EDMUND:

Ingenting. Det er bare, fordi jeg føler mig så elendig og trist, tror jeg.

MARY:

Hvorfor er du pludselig så mistænksom?

EDMUND:

Det er jeg da ikke.

MARY:

Jo, du er. Jeg kan mærke det. Og din far og Jamie er det også – især Jamie.

EDMUND:

Nu må du ikke begynde at forestille dig ting, mor!

MARY:

Det gør det meget sværere - at leve i denne atmosfære af konstant mistænksomhed, og vide at I alle sammen udspionerer mig, og ingen af jer tror på mig, eller har tillid til mig.

EDMUND:

Mor. Selvfølgelig tror vi på dig.

MARY:

Bare der var et sted, jeg kunne tage hen, bare en dag, eller en eftermiddag, en eller anden veninde, jeg kunne tale med - om ingenting, bare grine og sladre og glemme.

EDMUND:

Mor...

MARY:

Din far går ud. Du og Jamie går ud. Men jeg er alene. Jeg har altid været alene.

EDMUND:

Hold nu op, mor! Det ved du godt ikke passer. Der er altid en af os hjemme hos dig.

MARY:

Fordi I ikke tror på, jeg kan være alene. Jeg forlanger, du fortæller mig, hvorfor du opfører dig så mærkeligt her til morgen... hvorfor du synes, du skal minde mig om...

EDMUND:

Det er også dumt. Men - jeg sov altså ikke, da du var inde i mit værelse i nat. Du gik ikke tilbage til soveværelset. Du gik ind på gæsteværelset - og blev der resten af natten.

MARY:

Fordi jeg var ved at blive vanvittig af din fars snorken. For Gud skyld, jeg har da så tit sovet i gæsteværelset! Men jeg forstår, hvad du tænker. Sidste gang jeg...

EDMUND:

Jeg tænker ikke noget!

MARY:

Du lod altså, som om du sov, for at udspionere mig!

EDMUND:

Nej! Jeg gjorde det, fordi jeg vidste, at hvis du opdagede, jeg havde feber og ikke kunne sove, så ville det gøre dig urolig.

MARY:

Jamie lod formodentlig også, som om han sov. Og din far sikkert også...

EDMUND:

Hold nu op, mor!

MARY:

Åh nej, jeg kan ikke holde det ud, Edmund, ... I havde alle sammen fortjent, at det var sandt.

EDMUND:

Mor! Du må ikke sige sådan noget! Sådan talte du også, da...

MARY:

Hold så op med at mistænke mig! Det sårer mig. Jeg kunne ikke sove, fordi jeg tænkte på dig! Tænkte på dig! Det er sandt! Jeg har været så bekymret, lige siden du blev syg.

EDMUND:

Det er da dumt. Det er jo bare en sommerforkølelse.

MARY:

Ja - selvfølgelig, det ved jeg da godt.

EDMUND:

Men hør her, mor. Jeg vil have, du skal love mig, at selv om det skulle vise sig at være noget værre, så ved du, at jeg snart bliver rask igen, og du skal ikke gå rundt og være bekymret, men blive ved med at passe på dig selv...

MARY:

Jeg vil ikke høre på dig, når du er så dum! Der er absolut ingen grund til at tale, som om du forventer noget frygteligt! Selvfølgelig vil jeg love dig det! (Hun omfavner ham) Jeg giver dig mit æresord... Og nu tænker du vel, at jeg før har - lovet noget på æresord.

EDMUND:

Nej mor!

MARY:

Jeg bebrejder dig ikke noget, min dreng. Hvordan kan du andet? Hvordan kan nogen af os glemme? Det er det, der gør det så slemt – for os alle sammen. Vi kan ikke glemme.

EDMUND:

Mor! Stop det!

MARY:

Ja min skat. Det var ikke min mening at være så trist. Tænk nu ikke på mig. Kom, lad mig mærke din pande. Nåh, den er helt kølig. Du har i hvert fald ikke feber mere.

EDMUND:

Det er lige meget med mig! Det er dig...

MARY:

Jeg har det fint, ... bortset fra at jeg naturligvis føler mig træt og nervøs efter sådan en dårlig nat. Jeg burde virkelig lægge mig og tage en lur – til vi skal spise. Hvad vil du så lave? Læse? Du ville have meget bedre af at gå lidt ud i solen og den friske luft. Men du må ikke blive for varm, husk det. Eller er du bange for at lade mig være alene?

EDMUND:

Kan du ikke holde op med at tale sådan der!

MARY:

Hvordan?

EDMUND:

Jeg synes, du skal tage en lur. Jeg går ud og hjælper Jamie. Jeg elsker at ligge i skyggen og se ham arbejde!

(Mary går ned. Edmund bliver stående)

ANDEN AKT**2.1**

(Klokken er omkring et. EDMUND får en drink og forsøger at koncentrere sig om at spille klaver. Han lytter efter en eller anden lyd. JAMIE kommer ind)

JAMIE:

Nå, du snupper dig en lille en, hvad?

EDMUND:

Ja, jeg tog chancen!

JAMIE:

Den gamle overfaldt Turner ved hækken og kastede anekdoter i hoved på ham, han står derude endnu. (Han blander sig en whisky) ...Og nu for at bedrage hans falkeblik. (han måler flaskens indhold med øjet - og hælder vand i, svarende til de to drinks, de har taget, og ryster flasken)

Så! (Han hælder vand i Edmunds glas) Og her er det vand du drikker. Doktor Hardy havde ret, da han sagde, du skulle holde dig fra sprut.

EDMUND:

Ja, ja, det skal jeg nok, når han har fortalt mig de dårlige nyheder i eftermiddag. Indtil da kan et par drinks hverken gøre fra eller til.

JAMIE:

Jeg er glad for, du er forberedt på - dårlige nyheder. (Han ser, at EDMUND stirrer på ham) - Det er jo klart, at du er virkelig syg, og det ville være dumt at lyve for dig selv.

EDMUND:

Det gør jeg heller ikke. Jeg ved hvor elendigt jeg har det, og feber og kuldegysninger om natten er jo ikke for sjov. Jeg tror, Hardy gættede rigtigt, sidste gang. Det må være den forbandede malaria, som er kommet tilbage.

JAMIE:

Det skal du ikke være så sikker på.

EDMUND:

Hvorfor? Hvad tror du, det er?

JAMIE:

Hvor skulle jeg vide det fra? Jeg er ikke læge. Hvor er mor?

EDMUND:

Hun sagde hun ville tage en lur.

JAMIE:

Hvorfor har du ikke fortalt mig det.

EDMUND:

Næ, hvorfor skulle jeg det? Hun var dødtæt. Hun har ikke sovet ret meget i nat.

JAMIE:

Det ved jeg godt.

(En pause. Brødrene undgår at se på hinanden.)

EDMUND:

Det forbandede tågehorn holdt også mig vågen.

(En ny pause)

JAMIE:

Hun har været alene hele formiddagen? Du har slet ikke set hende?

EDMUND:

Nej. Jeg har siddet her. Jeg synes hun skulle have lov at sove i fred.

JAMIE:

Skal hun have frokost?

EDMUND:

Selvfølgelig.

JAMIE:

Der er da ikke en selvfølge. Det er sket før, at hun ingen frokost vil have.

EDMUND:

Hold nu kæft, Jamie! Hvorfor skal du altid tænke...

JAMIE:

Din idiot! Hvorfor har du ladet hende være alene så længe?

EDMUND:

Fordi hun beskyldte mig - og dig og far - for hele tiden at udspionere hende og ikke at have tillid til hende. Hun fik mig til at skamme mig. Jeg ved hvor elendigt hun må have det. Hun lovede mig på æresord at...

JAMIE:

Det ved du jo godt ikke betyder noget.

EDMUND:

Det gør det denne her gang!

JAMIE:

Jeg ved godt, du synes, jeg er et kynisk røvhul, men det har vi troet hver gang, og jeg kender hele det spil forfra og bagfra. Jeg har ikke kunnet tænke på andet end på hendes opførsel i nat, da hun troede vi sov. Og nu fortæller du mig, at hun har fået dig til at lade hende være alene hele formiddagen.

EDMUND:

Det var ikke hende... Du er sindssyg!

JAMIE:

Jeg håber ligeså meget som du gør, at det bare er mig der er sindssyg. Jeg har været så helvedes glad, fordi jeg virkelig var begyndt at tro på, at denne gang...(Hører en lyd) Nu kommer hun. Jeg håber du har ret. Det er bare mig, der opfører mig som en idiot. (De står stille lidt og lytter) Fandens! Jeg skulle have taget en whisky til!

EDMUND:

Det skulle jeg også! (Han rømmer sig nervøst, og dette fører til et virkeligt hosteanfald. JAMIE ser på ham. MARY kommer op, virker anderledes end før).

2.1.2

MARY:

(Går hen til Edmund og lægger sine arme om ham). - Du må ikke hoste sådan. Det er dårligt for din hals. (Hun kysser ham. Han holder op med at hoste. JAMIE er efter det første blik klar over, at hans mistanke har været berettiget. MARY fortsætter, med sin ene arm om Edmunds skulder, så Jamie ikke kan se hendes øjne) - Tilgiv mig, min skat. Jeg ved godt jeg altid er efter dig. Det er jo kun, fordi jeg så gerne vil passe på dig.

EDMUND:

Det ved jeg godt, mor. Hvordan går det med dig? Fik du hvilet dig?

MARY:

Jeg har det så meget bedre. Det var lige hvad jeg trængte til efter sådan en søvnløs nat.

EDMUND:

Det var godt.

(Han klapper hendes hånd. JAMIE sender ham et mærkeligt, næsten foragteligt blik. EDMUND bemærker det ikke, men hans mor gør)

MARY:

Hold da op, hvor du hænger med næbet, Jamie. Hvad er der nu i vejen?

JAMIE:

Ikke noget.

MARY:

Nå, det er rigtigt, du har været ude og arbejde. Det er derfor, du er sunket ned i et sort hul, er det ikke?

JAMIE:

Hvis du siger det, mor.

MARY:

Nå, men det er da sådan det plejer at virke, er det ikke? Du er sådan et stort barn! Er han ikke, Edmund? Hvor er jeres far?

EDMUND:

Han står og snakker nede ved hækken.

JAMIE:

Vi kan ikke afbryde den skønne, berømte røst!

MARY:

Hold op med det der! Jeg vil ikke have det! Du burde være stolt af at være hans søn! Han har sine fejl, hvem har ikke det? Men han har slidt og slæbt hele sit liv. Han har kæmpet sig op, fra en fattig og ukultiveret baggrund, til at blive en af de bedste inden for sit fag! Alle andre beundrer ham. Du skulle være den sidste til at håne ham, takket være ham har du aldrig behøvet at røre en finger i hele dit liv. Du burde virkelig være lidt mere hensynfuld.

JAMIE:

Burde *jeg*?

EDMUND:

Hold nu op, Jamie. Og hvorfor skal du nu pludselig kaste dig over ham, mor?

MARY:

Fordi han altid gør nar af andre mennesker, han går altid efter deres svageste punkt. Men det er vel livet, der har formet ham sådan, han kan ikke gøre for det. Ingen af os kan gøre for de ting, der sker i vores liv. De er sket, før du selv opdager det, og når først de er sket, så får de dig til at gøre andre ting - indtil alting til sidst stiller sig imellem dig og det, du gerne ville være blevet, og du har mistet dit sande jeg for altid.

(EDMUND prøver at se ind i hendes øjne, men hun kigger ikke på ham. JAMIE vender sig om mod hende)

JAMIE:

Jeg er sulten. Jeg ville ønske, den gamle snart fik fingeren ud. Det er så irriterende.

MARY:

Ja, det er rigtigt Jamie, det er meget irriterende. I ved ikke, hvor irriterende det er. Han ved ikke, hvad et hjem er. Han har boet for meget på hotel. Han er så stolt af det her tarvelige hus. Han elsker det. Det er virkelig komisk, når man tænker over det. Han er en mærkelig mand.

EDMUND:

Hvorfor plapre du pludselig løs om alt det, mor?

MARY:

(hun klapper hans kind) Hvad...? Nej, Det er også dumt.

JAMIE:

Hvorfor spiser vi ikke uden ham? Det har han sagt, vi skulle.

MARY:

Jamen han mener det ikke. Kender du ikke din far? Han ville blive frygtelig såret.

EDMUND:

Jeg henter ham. (Han går.

(MARY ser ikke på Jamie, men hun føler hans blik på sit ansigt og sine hænder)

MARY:

Hvorfor stirrer du sådan?

JAMIE:

Det ved du godt.

MARY:

Nej, det ved jeg ikke.

JAMIE:

Åh, hold op, mor! Tror du jeg blind.

MARY:

Jeg ved ikke, hvad du taler om.

JAMIE:

Dine øjne! (Mary slår Jamie)

(EDMUND kommer tilbage)

EDMUND:

Han kommer nu. Hvad er der sket? Hvad er der i vejen, mor?

MARY:

Din bror skulle skamme sig. Han har insinueret, jeg ved ikke hvad!

EDMUND:

(Til JAMIE) Hvad fanden går der af dig!

MARY:

Du skal ikke bande lige op i mit åbne ansigt! Det er forkert at bebrejde din bror noget. Han kan ikke gøre for, hvad fortiden har gjort ham til. Din far heller ikke. Heller ikke dig. Eller mig.

EDMUND:

Han lyver! Det er løgn, er det ikke, mor?

MARY:

Hvad er løgn? Nu taler du i gåder - ligesom Jamie. (Så møder hendes øjne hans blik) Edmund! Lad være! Nu kommer din far. Jeg må hellere gøre mig klar til frokosten. (Hun går ud)

JAMIE:

Nå?

EDMUND:

Nå, hvad? Du lyver!

2.1.3

TYRONE:

(Kommer ind). Undskyld, jeg er lidt sent på det. Turner stoppede mig nede ved hækken og når først han kommer i gang med at snakke, så er han umulig at slippe af med.

JAMIE:

Du mener, når han først er kommet i gang med at lytte til dig...?

(TYRONE går hen og måler flasken med øjnene. JAMIE mærker det uden at vende sig)

JAMIE:

Tag det roligt. Der er, hvad der skal være.

TYRONE:

Nåh – det tænkte jeg slet ikke på.

EDMUND:

Sagde du, du gav en whisky, eller hørte jeg forkert?

TYRONE:

Jamie skal have en - efter sin anstrengende formiddag, men ikke du. Hardy siger...

EDMUND:

Til helvede med Hardy. Jeg dør ikke af et enkelt glas. Jeg har det virkelig godt, far.

TYRONE:

Nå, så tag en, da. Det er lige før et måltid. Jeg har altid sagt, at en god whisky, nydt med måde, er den bedste appetitvækker. (EDMUND skænker sig en stor whisky) - Jeg sagde "med måde"!

(Han tager flasken, skænker til sig selv og giver flasken til JAMIE) - Ja, det ville jo være spild af ord at sige "med måde" til dig. Nå, for sundhed og lykke!

EDMUND:

Tager du pis på mig!

TYRONE:

Hvabehar?

EDMUND:

Ikke noget. Skål!

TYRONE:

Hvad er der i vejen? Luften herinde er jo så tyk at man kan skære i den med en kniv. (Vender sig mod JAMIE) Du har jo fået din whisky. Hvad står du og skuler for?

JAMIE:

Bare vent og se.

EDMUND:

Hold nu kæft, Jamie.

TYRONE:

Jeg troede, vi skulle spise. Hvor er jeres mor?

2.1.4

MARY:

Jeg er her! (Hun kommer op. Hun ser alle andre steder hen end på deres ansigter. De stirrer på hende) - Åh, jeg er så dødtæt af at lade som om, det her er et hjem! (Til TYRONE) - Og du vil ikke hjælpe mig! Du ved ikke, hvordan det er at ha et hjem! Du har aldrig rigtigt ønsket at få et! Du skulle have blevet ved med at være ungkarl og bo på billige hoteller og feste igennem med dine venner! Så ville der aldrig være sket noget.
(De andre kigger på hende. Pause)

EDMUND:

Mor. Stop. Hvorfor går vi ikke ind og spiser?

MARY:

Ja, det er ubetænksomt af mig at grave fortiden op, når jeg jo ved, din far og Jamie er sultne (Hun lægger sin arm om Edmunds skulder). Jeg håber også, du er sulten, min dreng. Du skal altså spise noget mere. Har du drukket? Åh, hvordan kan du være så dum? Ved du ikke, det er det værste du kan gøre? (Hun vender sig mod TYRONE) - Det er din skyld, James! Er du ude på at slå ham ihjel? Har du glemt min far? Han ville heller ikke holde op, da han blev syg. (Standser) - Men... jeg ved slet ikke, hvorfor jeg... undskyld, James. Et lille glas kan ikke skade Edmund. Det er måske kun godt for ham, hvis det giver ham appetit.

JAMIE:

For himlens skyld, lad os nu spise! Jeg har arbejdet i sol og støv hele morgenen. Jeg har fortjent noget mad. Kom så, dreng. Nu skal dyrene fodres.

TYRONE:

Ja, gå I sammen med jeres mor. Jeg kommer om lidt.

(De går ud. TYRONEs blik hviler på hende)

2.1.5

MARY:

Hvorfor ser du sådan på mig? Taber jeg håret? Jeg var så ødelagt efter i nat, at jeg syntes, jeg hellere måtte hvile mig her i formiddag. Og så faldt jeg i søvn og fik den dejligste lur. Men jeg synes da, jeg ordnede mit hår, da jeg vågnede. Selvom jeg som sædvanlig ikke kunne finde mine briller. Hold dog op med at stirre sådan! Man skulde tro, du anklagede mig for... James ! Du forstår ikke!

TYRONE:

Jeg forstår, at jeg har været en kæmpe idiot at jeg har troet på dig.

MARY:

Hvad du mener med "troet på mig". Jeg har ikke mærket andet end mistro og mistanke. Hvorfor tager du én til? Du plejer aldrig at tage mere end én før frokost. Så ved jeg, hvad jeg kan forvente. Du bliver fuld i aften. Og det er ikke første gang, vel... eller tusinde gang for den sags skyld? Åh, James, du forstår ikke! Jeg er så bekymret for Edmund! Jeg er så bange...

TYRONE:

Jeg vil ikke høre på dine undskyldninger, Mary.

MARY:

Undskyldninger? Åh, det kan du ikke tro om mig! Det må du ikke tro, James!... Skal vi gå ind og spise, min ven? (TYRONE går langsomt). James! Jeg kæmpede så hårdt. Jeg kæmpede så hårdt! Det er du nødt til at tro på!

TYRONE:

Det gjorde du vel, Mary. Men hvorfor i himlens navn var du ikke stærk nok til at stå imod?

MARY:

Nej nu ved jeg ikke, hvad du taler om? Stærk nok til at stå imod hvad?

TYRONE:

Ikke noget. Det er lige meget nu.

(han går – Mary bliver stående)

2.akt 2. Scene**2.2.1.**

(Omkring en halv time senere. Så ringer en telefon, tre gange, Jamie og Edmund ind) – Man hører Tyrone mumle off.

TYRONE: (på vej ind)

Det var Hardy.

EDMUND:

Hvad sagde han? Ikke fordi det rager mig...

TYRONE:

Han ville bare være sikker på, du kom klokken fire.

MARY:

Jeg ville ikke tro på alt, hvad doktor Hardy siger, Edmund.

TYRONE:

Mary!

MARY:

Åh! Vi ved alle sammen, hvorfor du så godt kan lide ham, James! Fordi han er billig! Men lad være at fortælle *mig* noget! Jeg kender ham efter alle de år. Han er en ignorant nar! Det burde være ulovligt at praktisere for sådan en som ham. Han har ikke begreb om noget som helst. Når man ligger der i smerte og halvvejs sindssyg, sidder han bare og holder én i hånden og prædiker viljestyrke! Han ydmyger én med vilje og får dig til at trygle og be. Han behandler én som en forbryder! Og det var akkurat samme slags uduelige kvaksalver, som gav mig medicinen første gang, og jeg anede ikke hvad det var, før det var for sent! Jeg hader læger! De vil gøre, hvad det skal være – hvad det skal være - for at man bliver ved med at komme hos dem! De vil sælge deres egen sjæl! Og hvad værre er, de vil også sælge din, og du ved det ikke, før du en dag opdager, at du befinder dig i helvede!

EDMUND:

Mor! For Guds skyld, hold op!

TYRONE:

Ja, Mary, det er måske ikke lige det rigtige tidspunkt at...

MARY:

Nej - Du har ret. Det nytter ikke noget at være vred nu.

Jeg går et øjeblik, hvis I vil have mig undskyldt. Jeg skal ordne mit hår.

Hvis jeg altså kan finde mine briller.

TYRONE:

Mary!

MARY:

Ja, min ven. Hvad er der?

TYRONE:

Ikke noget.

MARY:

Du er velkommen til at gå med, hvis du er så mistænksom.

TYRONE:

Jeg er ikke din fangevogter, og det her er ikke noget fængsel.

MARY:

Nej, jeg ved godt, du stadig tror, det er et hjem. Tilgiv mig, min ven. Det var ikke min mening at være bitter. Du kan ikke gøre for det. (Hun vender sig og går ud.
De tre mænd står tilbage, tavse)

2.2.2

JAMIE:

Og så en sprøjte til!

EDMUND:

Hold nu kæft!

TYRONE:

Ja! Findes der hverken anstændighed eller medlidenhed i kroppen på dig?

JAMIE:

Jesus! Medlidenhed? Jeg har den verdens største medlidenhed med hende. Jeg forstår, hvad det er for en håbløs kamp, hun kæmper, og det er mere, end du nogensinde har gjort. Jeg sagde bare lige ud, hvad vi alle sammen ved – og nu skal leve med – igen. De ophold hjælper ikke en skid. Der findes ikke nogen kur, og vi er nogle idioter, hvis vi går og håber på det. Der er ikke noget at gøre!

EDMUND:

"Der er ikke noget at gøre! Vi er bare nogle skide syndere, og vi har ikke selv noget at skulle have sagt, det er spillets regler....?" Gudfaderbevares, hvis jeg tænkte lige som dig...

JAMIE:

Det troede jeg, du gjorde. De ting, du skriver, er ikke særlig opløftende. Heller ikke de ting, du læser... og siger, du beundrer. For eksempel Nietzsche, ham din yndlingsforfatter.

EDMUND:

Du ved ikke, hvad du taler om. Du har aldrig læst noget af ham.

JAMIE:

Nok til at vide, det er noget sludder og vrøvl.

TYRONE:

Hold så op, begge to! Der er en meget lidt forskel på den "filosofi", du har lært dig selv og så den, Edmund har læst sig til. De er pilrådne begge to. I har hånet den tro, I er født og opdraget i; og hvad har I fået ud af det andet end fordærv!

EDMUND:

Dét der, det er noget sludder og vrøvl, far.

JAMIE:

Vi går i hvert fald ikke og lader som om. Så vidt jeg kan se, har du ikke ligefrem fået huller på knæene af at gå i kirke.

TYRONE:

Nej, Gud tilgive mig. Men jeg tror! Jeg går måske ikke i kirke, men hver eneste aften og hver eneste morgen i hele mit liv har jeg knælet ned og bedt.

EDMUND:

Har du husket at bede for mor?

TYRONE:

Ja! Jeg har bedt for hende, altid!

EDMUND:

Så må Nietzsche have ret. "Gud er død: Af medlidenhed med mennesket er Gud død."

TYRONE:

Hvis bare din mor også havde bedt... hun har ikke fornægtet sin tro, men hun har glemt den, og derfor er der ikke styrke nok i hende til at kæmpe imod sin forbandelse! Men hvad nytter det at tale om det? Vi har levet med det her før, og nu må vi gøre det igen. Jeg ville bare ønske, hun ikke havde fået mig til at håbe denne gang. Jeg sværger, at det gør jeg aldrig mere! Aldrig!

EDMUND:

Det er så råddent at sige sådan der. Jeg bliver ved med at håbe! Hun kan stadig nå at stoppe. Jeg vil prøve at tale med hende.

JAMIE:

Du kan ikke tale med hende nu. Hun hører, men hun lytter ikke. Du ved, hvordan hun bliver. Hun er der, men hun er der ikke.

EDMUND:

Hold op! Jeg går ind og gør mig klar. (Han går ud)

2.2.3

JAMIE:

Hvad sagde Hardy?

TYRONE:

Du havde ret.

JAMIE:

Fandens osse!

TYRONE:

Der er overhovedet ingen tvivl, sagde han.

JAMIE:

Så han skal indlægges?

TYRONE:

Ja, og jo før jo bedre, både for ham selv og for os. Jeg havde aldrig troet at *min* søn... ja, det kommer i hvert fald ikke fra min side af familien. Ingen af os har nogensinde fejlet noget som helst!

JAMIE:

Det er da flintrende ligegyldigt! Hvor vil Hardy sende ham hen?

TYRONE:

Det er det, jeg skal snakke med ham om.

JAMIE:

Nå, men find så i det mindste et godt sted og ikke et billigt hul.

TYRONE:

Jeg sender ham der hen, hvor Hardy mener, det er bedst.

JAMIE:

Ja, ja, men så skal du ikke først fylde Hardy med dit sædvanlige klynk om tårnhøje skatter og afdrag.

TYRONE:

Jeg er ikke millionær, jeg kan ikke bare smide om mig med penge! Hvorfor fanden skulle jeg ikke fortælle Hardy det?

JAMIE:

Fordi han vil tro, du vil have, han skal finde et billigt hul, og fordi han ved, det ikke passer. Specielt, hvis han bagefter hører, du er gået direkte fra ham ud at købe noget nyt lorte jord.

TYRONE:

Bland dig udenom mine forretninger!

JAMIE:

Det her handler ikke om dig, det handler om Edmund. Det, jeg er mest bange for er, at du skal gå rundt med den stupide tro, at det er uheldbredeligt, og at det ville være spild af penge.

TYRONE:

Det er løgn!

JAMIE:

Så bevis det! Det er bare det, jeg vil have. Det er derfor, jeg siger det.

TYRONE:

Jeg håber til min død, at Edmund bliver rask.

JAMIE:

Nå! Jeg har ikke mere at sige. Resten er op til dig. Jeg er færdig med at klippe hæk. Jeg tager med Edmund ind til byen. Det bliver hårdt for ham - den dårlige nyhed, og så alt det med mor.

TYRONE:

Ja, tag med ham, Jamie. Prøv at holde hans humør oppe. Hvis du kan, uden at bruge det som en undskyldning for at gå på druk.

JAMIE:

Hvordan skulle jeg gå på druk? Så vidt jeg ved, er spiritus stadig noget, man skal betale for. Nå, jeg gør mig klar. (Han standser, idet han ser MARY.)

2.2.4

MARY:

Du har ikke set mine briller, Jamie, har du? (JAMIE forsvinder ud bag hende)
Har du set dem, James?

TYRONE:

Nej, Mary.

MARY:

Hvad var der i vejen med Jamie? Har du været på nakken af ham igen. Hvis han var blevet opdraget i et rigtigt hjem, er jeg sikker på, han ville være anderledes. Du er ikke nogen god vejrprofet, min ven. Se, hvor diset det bliver.

TYRONE:

Ja, jeg var for hurtig. Jeg er bange for, vi får tåge igen i nat.

MARY:

I nat gør det ikke noget.

TYRONE:

Nej, det gør det vel ikke, Mary.

MARY:

Hvor gik Jamie hen?

TYRONE:

Han tager med Edmund ind til lægen. Han gik ind for at gøre sig klar. Og det må jeg nok også hellere..

(Hun rækker hånden ud og griber om hans arm)

MARY:

Du må ikke gå endnu, James. Jeg vil ikke være alene. Jeg mener – du har jo god tid. Der var noget, jeg ville sige. Hvad var det nu? Jeg har glemt det. Jeg er glad for at Jamie tager med til byen. Jeg håber ikke, du gav ham nogen penge?

TYRONE:

Nej det gjorde jeg ikke.

MARY:

Han drikke dem bare op, og du ved hvor giftig, han bliver, når han er fuld. Ikke fordi jeg tager mig af, hvad han siger, men det lykkes ham altid at gøre dig så vred, især hvis du også er fuld, og det er du jo nok.

TYRONE:

Jeg bliver aldrig fuld.

MARY:

Jo du bærer det bare bedre. Det har du altid gjort. Hvis man ikke kender dig, mærker man det ikke, men efter seksogtredivårs ægteskab...

TYRONE:

Jeg har aldrig aflyst en eneste forestilling i hele mit liv. Det er vel bevis nok! Hvis jeg blev fuld, var du nok den sidste der skulle bebrejde mig det. Ingen mand har nogensinde haft en bedre grund.

MARY:

Grund? Du behøver ikke nogen grund. Du drikker altid for meget, gør du ikke? Du kan gøre, hvad du vil. Jeg er ligeglad.

TYRONE:

Ja, det ved jeg godt, du er. Nå, jeg må gøre mig klar.

MARY:

Nej, vent lidt, bliv. I hvert fald til en af drengene kommer. I forlader mig alle sammen om lidt.

TYRONE:

Det er dig, der forlader os, Mary.

MARY:

Det var da noget tåbeligt noget at sige, James. Hvordan skulle jeg kunne forlade jer? Jeg har ingen steder at tage hen. Hvem skulle jeg tage hen til? Jeg har ingen venner.

TYRONE:

Det er din egen skyld! Mary! (Han trykker hende pludselig ind til sig) Elskede, for Guds skyld, for min og drengenes skyld og for din egen, Mary - vil du ikke godt prøve at holde op igen?

MARY:

Med hvad? James! Vi elsker hinanden! Det vil vi altid gøre! Lad os huske dét, kun dét, og ikke forsøge at forstå, det vi ikke kan forstå, eller forsøge at ændre det, der ikke kan ændres. Dét, livet har gjort ved os, og som vi hverken kan undskylde eller forklare.

TYRONE:

Du vil ikke engang prøve?

MARY:

Hvis jeg bare havde et sted - nogle venner - hvor jeg kunne kigge forbi og grine og snakke lidt. Men det har jeg jo ikke. Det har jeg aldrig haft. I klosterscholen havde jeg så mange veninder, som kom fra smukke hjem. Jeg besøgte dem, og de besøgte mig hjemme hos min far. Men da jeg giftede mig med dig, forsvandt de fleste af dem. Og så var der også den skandale lige efter vores bryllup, med hende din tidligere elskerinde, som sagsøgte dig.

TYRONE:

For Guds skyld, grav nu ikke alt det op igen, der for længst er glemt! Hvis du allerede nu er så langt tilbage i fortiden, hvor er du så ikke i aften?

MARY:

James! Du må ikke ydmyge mig sådan.

TYRONE:

Undskyld, tilgiv mig Mary.

MARY:

Jeg var så sund og rask, før Edmund blev født. Kan du huske det, James. Der var ikke en nerve i min krop. Jeg var altid rask. Indtil jeg fødte Edmund. Det var for meget for mig. Jeg blev så syg bagefter, og den uduelige læge... det eneste han forstod var, at jeg havde smerter. Det var så let for ham bare at give mig noget medicin.

TYRONE:

Mary, for himlens skyld, glem fortiden.

MARY:

Hvorfor? Hvordan kan jeg det? Fortiden - det er nutiden, ikke? Det er også fremtiden. Det er det, vi alle sammen forsøger at lyve os fra, men det giver livet os ikke lov til. Efter Eugenes død svor jeg, at jeg ikke ville have flere børn.

TYRONE:

Er du nu helt tilbage ved Eugene.

MARY:

Det var min skyld, han døde. Hvis jeg ikke havde efterladt ham hos min mor for at mødes med dig ude på din turné, fordi du skrev til mig, at du savnede mig og var så ensom, så havde Jamie, som havde mæslinger, aldrig fået lov til at gå ind i børneværelset til Eugene. Jeg tror stadig Jamie gjorde det med vilje. Han var jaloux på sin lille bror. Han hadede ham.

TYRONE:

Mary!

MARY:

Ja, jeg ved godt, Jamie kun var syv år, men han har aldrig været dum. Vi havde forklaret ham, at Eugene kunne dø af det, hvis han blev smittet.

TYRONE:

Kan du ikke lade vores døde barn hvile i fred?

MARY:

Det var min skyld. Jeg skulle være blevet hos Eugene og aldrig ladet dig overtale mig til at rejse ud og besøge dig, bare fordi jeg elskede dig. Jeg vidste allerede den gang, at børn har behov for et hjem, hvis de skal blive gode børn, og kvinder har behov for et hjem, hvis de skal blive gode mødre. Jeg var bange, hele tiden, mens jeg ventede Edmund. Jeg vidste, der ville ske noget frygteligt. Jeg vidste, at jeg efter det med Eugene ikke var værdig til at få et nyt barn, og at Gud ville straffe mig, hvis jeg gjorde det. Jeg skulle aldrig have fået Edmund.

TYRONE:

Pas på, hvad du siger, Mary. Hvis han hører dig, må han jo tro, at du ikke ønskede at få ham.

MARY:

Det er løgn! Jeg ønskede at få ham! Mere end noget andet i verden! Du forstår ikke! Jeg mente - for *hans* skyld. Han har aldrig været lykkelig. Han vil aldrig blive det. Heller ikke sund. Han er født nervøs og alt for følsom, og det er min skyld. Og nu – lige siden han er blevet så syg – har jeg ikke tænkt på andet – end Eugene og min far, og jeg føler mig så angst – og skyldig. Åh, jeg ved godt, det er tåbeligt at tro det værste, når der ikke er nogen grund til det. Vi kan jo alle sammen blive forkølede, og vi kommer os over det.

(TYRONE stirrer på hende. Pludselig er EDMUND der)

2.2.5

TYRONE:

Edmund! Jeg var lige på vej til at gøre mig klar. (Han vil gå forbi ham)

EDMUND:

Lige et øjeblik, far. Jeg er ked af at tale om ubehagelige ting, men jeg mangler penge til toget! Jeg er helt flad.

TYRONE:

Ja, og det vil du blive ved med at være, indtil du lærer at forstå hvad penge er...

(Han stopper op) - Men du er begyndt at lære det. Du har arbejdet hårdt -

indtil du blev syg. Du har klaret dig fantastisk. Jeg er stolt af dig. (Han tager en lille rulle pengesedler op af bukselommen og vælger med omhu én ud.

EDMUND tager den. Han ser på den - og bliver forbløffet. TYRONE venter et kort øjeblik på et tak, men får det ikke. - Selv tak. (Han citerer): "Langt skarpere end slangens tand...

EDMUND:

- er det at ha' et utaknemmeligt barn." King Lear. Jeg ved det godt, far. Men så meget!

TYRONE:

Du møder nok nogle af dine venner derinde, og man kan ikke gå i byen uden penge på lommen.

EDMUND:

Tak, far! (Han er oprigtig glad og taknemmelig et øjeblik) - Men hvorfor er du pludselig så...? Har Hardy sagt, jeg skal dø? Nej! Det var en dårlig vittighed.

MARY:

Jeg vil ikke have det! Hører du, Edmund! Sådan noget sygeligt sludder! At sige, at du skal dø! Det er de bøger, du læser! Ikke andet end tristhed og død. Og noget af det, du selv har skrevet, er endnu værre! Man skulle tro, du ikke havde lyst til at leve! En dreng i din alder - med alting foran sig! Du er slet ikke rigtig syg!

TYRONE:

Mary! Ti stille!

MARY:

Men, James, det er da absurd, at Edmund er så trist og laver sådan et kæmpe ståhej ud af ingenting. (Hun vender sig mod Edmund, men undgår hans øjne)
Men det er lige meget, min dreng. Jeg kender dig. Du vil trøstes og forkæles og gøre et stort nummer ud af det hele, ikke? (Omfavner ham) - Du er stadig sådan et barn. Men du må ikke overdrive, skat. Du må ikke sige den slags frygtelige ting. Du gør mig så... forskrækket. (Hun græder)

EDMUND:

Så, Mor!

TYRONE:

Gud fader bevarer, Nå, jeg må afsted. Måske hvis du bad din mor om – det, vi talte om før...(Han skynder sig ud. MARY løfter sit hoved):

2.2.6

MARY:

Hvordan har du det, min dreng? (Hun føler ham på panden) - Din pande er lidt varm, men det er nok af at gå i solen. Du ser meget bedre ud nu end i morges. (Hun tager hans hånd) Kom her. Du må ikke stå så meget. Du må lære at holde hus med dine kræfter.

EDMUND:

Mor, prøv at høre...

MARY:

Så Så! Ikke sige noget. Læg dig ned og hvil dig. Ved du hvad, jeg synes, det ville være meget bedre for dig, hvis du blev hjemme i eftermiddag og lod mig passe dig.

EDMUND:

Du glemmer, jeg har en aftale med Doktor Hardy.

MARY:

Du kan bare ringe til ham og sige, at du er syg. Det er simpelthen spild af tid og penge at tage ind til ham. Han vil bare fortælle dig en eller anden løgn. Lade som om han har fundet et eller andet alvorligt – det er det, han lever af. Den gamle idiot. (Hun griner)

EDMUND:

Mor! Jeg vil bede dig om noget! Du - du er kun lige begyndt. Du kan stadig nå at stoppe. Du har viljestyrke! Vi hjælper dig, alle sammen. Jeg vil gøre, hvad det skal være! Vil du ikke nok, mor?

MARY:

Vær sød at lade være med at tale om ting, du ikke forstår!

EDMUND:

Ok, jeg giver op.

MARY:

For øvrigt, ved jeg slet ikke, hvad du hentyder til. Men jeg ved, du burde være den sidste til at... Lige efter jeg kom hjem, begyndte du at blive syg. Lægerne sagde, jeg skulle have fuldkommen ro, når jeg kom hjem, ingen ophidselse af nogen art, og jeg har ikke bestilt andet end at være bekymret for dig. Men det er ikke nogen undskyldning! Jeg prøver bare på at forklare. Lov mig, du ikke tror, jeg brugte det som en undskyldning!

EDMUND:

Hvad vil du ellers have, jeg skal tro?

MARY:

Nej, du kan vel ikke lade være med mistænke mig.

EDMUND:

Hvad havde du regnet med?

MARY:

Ikke noget. Hvordan skulle du kunne tro på mig, når jeg ikke engang selv kan. Jeg er blevet sådan en løgner. Jeg har aldrig løjet før. Men hvordan skulle du kunne forstå det, når jeg ikke selv kan?

MARY (fortsat):

Jeg har aldrig kunnet forstå noget af det, kun at jeg en dag for længe siden opdagede, at min sjæl ikke var min egen længere. Men en dag vil jeg finde den igen - en dag, når jeg ser jer alle sammen sunde og lykkelige og succesfulde - og jeg ikke behøver at have dårlig samvittighed længere. En dag, når den hellige jomfru tilgiver mig og giver mig min tro på hendes nåde og barmhjertighed tilbage, så jeg kan bede til hende igen. Når hun ser, at ingen i hele verden kan tro på mig, så vil *hun* tro på mig, og med hendes hjælp vil det være så let. Jeg ved, jeg kommer til at skrike af smerte, og alligevel vil jeg smile, fordi jeg vil føle mig så sikker på mig selv. Men det tror du selvfølgelig heller ikke på.

EDMUND:

Mor!

MARY:

Du har vel tænkt dig at dele de penge, din far gav dig, med Jamie. I deler jo altid, ikke? Som gode kammerater. Ja, jeg ved jo godt, hvad han vil bruge sin del til. Drikke sig fuld sammen med den eneste slags kvinder, han kan lide. Edmund! Lov mig, du ikke vil drikke! Det er så farligt! Du ved, hvad doktor Hardy sagde...

EDMUND:

Jeg troede, han var en gammel idiot. Men, det er du måske ligeglad med i aften.
Tågehorn.

JAMIE:

(Udefra). Lillebror, vi skal af sted!

EDMUND:

Jeg kommer nu.

TYRONE:

(Pause)

(Udefra) Kommer du, Edmund?

MARY:

Gå så, Edmund. (kysser ham EDMUND vender sig og går hurtigt ud)

EDMUND:

Farvel mor.(han går)

Tågehorn lyder.

MARY:

(Hun ser sig omkring) Jeg hader det tågehorn. Jeg elsker virkelig tågen. Den skjuler mig for verden og verden for mig. Ingen kan finde mig eller røre mig mere. Hele verden kunne gå forbi, uden jeg mærkede det. Jeg ville ønske det altid var sådan.

Her er så ensomt. Nu lyver du for dig selv igen. Du ville jo af med dem. Du er glad for at de tog af sted. Så, hellige Guds moder, hvorfor føler jeg mig så alene? "Frygt ikke, for du har fundet nåde for Gud!" "Frygt ikke, for du har fundet nåde for Gud!" Tror du virkelig, den hellige jomfru lader sig narre af en løgnagtig gammel narkoman som dig!

(MARY går ned – Tyrone, Jamie og Edmund går over scenen)

TREDIE AKT

3.1

MARY:

Det er allerede ved at blive mørkt, Gudskelov. (Hun spiller lidt) - Jeg har ikke taget nok. Når man begynder igen, ved man aldrig nøjagtigt, hvor meget man har brug for.

3.2

TYRONE:

(Udefra) Er du her, Mary?

MARY:

Hvorfor kommer de hjem? De kan jo slet ikke lide at være her. Og jeg ville meget hellere være alene. (Råber ud) Jeg er her. Jeg har sådan ventet på jer. (TYRONE kommer ind. EDMUND følger efter. De har drukket. De ser vurderende på hende. Hvad de ser, bekræfter deres værste frygt)

MARY:

Jeg er så glad for, at I er kommet. Jeg havde næsten opgivet håbet. Jeg var bange for at I slet ikke kom hjem. Jeg er så taknemmelig, fordi I er kommet. Jeg sad her og var så ensom og trist. I kommer faktisk lidt for tidligt. Miraklernes tid er ikke forbi. (Hun skænker en drink til dem. Hun bemærker ikke deres tavshed)
- Her er whisky, min ven. Og du, Edmund? Jeg vil ikke opfordre dig, men en lille en før middagen kan ikke skade. Hvor er Jamie? Nå, det er sandt, han kommer selvfølgelig ikke hjem, så længe han har penge til druk. Jeg er bange for, at Jamie har været tabt for os længe, min ven. Men vi må ikke lade ham trække Edmund med sig ned, det kunne han godt finde på. Han er jaloux, fordi Edmund altid har været vores baby. Jamie helmer ikke, før han får gjort Edmund til lige så håbløs en fiasko som han selv.

EDMUND:

Ti stille, mor.

TYRONE:

Ja, Mary, jo mindre du siger nu...

MARY:

Når man ser Jamie, er det ikke til at forstå, han nogensinde har været min lille baby. Kan du huske, hvad for en sund og glad dreng han var, James? Han blev aldrig syg. Han smilede og grinede. Han græd næsten aldrig. Sådan var Eugene også, altid rask og glad - i de to år han levede, før jeg lod ham dø.

TYRONE:

Åh, Gud Fader bevarer! Jeg skulle aldrig være kommet hjem!

EDMUND:

Hold nu kæft, far!

MARY:

Det var Edmund, der var vores lille gnavpotte. Blev altid så sur og forskrækket over ingenting.

EDMUND:

Måske synes jeg bare ikke, der var noget at grine af.

TYRONE:

Edmund. Du skal ikke tage dig af...

MARY:

Stakkels Jamie! Det er så svært at forstå (Pludselig forandres hun igen) - Nej, det er ikke. Du opdrog ham til at blive en drukkenbolt. Fra han åbnede sine øjne første gang, har han set dig drikke. Og når han havde mareridt, da han var lille, eller ondt i maven, så var det eneste du kunne finde på for at berolige ham, at give ham en skefuld whisky.

TYRONE:

Skal det nu være min skyld, at det dovne skrog er gået hen og blevet fordrukken? Er det det, jeg er kommet hjem for at høre!

EDMUND:

Du gjorde det samme med mig.

MARY:

Du havde konstant mareridt som barn. Du blev født bange, fordi jeg var så bange for at sætte dig i verden. Du må ikke tro jeg bebrejdede din far noget, Edmund. Hans familie var fattige og ikke særlig kloge. De troede fuldt og fast på, at whisky var den bedste medicin til et barn, der er bange.

(TYRONE skal til at reagere)

EDMUND:

Skal vi drikke den whisky eller hvad?

TYRONE:

Du har ret. Skål, min ven.

MARY:

Jeg blev lidt såret, da du sagde, at du aldrig skulle være kommet hjem. Jeg var så lettet og glad, da du kom, og taknemmelig.

TYRONE:

Jeg er glad for at komme hjem, Mary, når du er dig selv.

MARY:

Kan du huske den aften, min far tog mig med op i din garderobe og jeg blev forelsket i dig på stedet?

TYRONE:

Hvordan skulle jeg nogensinde kunne glemme det, Mary?

MARY:

Nej. Jeg ved, du stadig elsker mig, James, på trods af alting.

TYRONE:

Ja! Altid, i al evighed, Mary!

MARY:

Og jeg elsker dig, min ven, på trods af alting. Men jeg må tilstå, James, selvom jeg ikke kunne lade være at elske dig, så havde jeg aldrig giftet mig med dig, hvis jeg havde vidst, du drak så meget. Jeg kan huske første gang dine kammerater fra hotelbaren hjalp dig op til vores værelse og bankede på og stak af, før jeg fik lukket op. Det var på vores bryllupsrejse, kan du huske det?

TYRONE:

Det var ikke på vores bryllupsrejse! Og jeg er aldrig blevet hjulpet i seng, og jeg har aldrig aflyst en eneste forestilling i hele mit liv!

MARY:

Jeg havde ventet på dig i timevis i det ækle hotel. Jeg blev ved at finde på undskyldninger for dig. Jeg forestillede mig alle mulige forfærdelige ulykker. Jeg knælede ned og bad til Gud om, at der ikke måtte være sket noget med dig. Dengang vidste jeg ikke, hvor mange gange jeg skulle komme til at vente i hæslige hotelværelser. Men jeg vænnede mig til det.

EDMUND:

Hvornår skal vi spise? Klokken må være mange.

TYRONE:

Mary! Kan du ikke glemme...

MARY:

Nej, min ven. Men jeg kan tilgive. Jeg tilgiver dig altid. Jeg har ikke lyst til at være ked af det, eller gøre dig ked af det. Jeg har kun lyst til at huske den lykkelige del af fortiden. Kan du huske vores bryllup, min ven? Jeg er sikker på, du fuldstændig har glemt, hvordan min brudekjole så ud. Mænd går ikke op i den slags. De tror ikke, det er vigtigt. Men den var vigtig for mig! Jeg var så forventningsfuld og lykkelig. Min far sagde, jeg måtte købe lige hvad jeg ville, uanset hvor meget det kostede. "Det bedste er ikke for godt," sagde han. Han forkælede mig. Min mor sagde at han ødelagde mig og jeg ikke ville blive nogen god kone, men hun tog fejl, gjorde hun ikke? Jeg har ikke været så dårlig en kone, har jeg vel?

TYRONE:

Jeg klager ikke, Mary.

MARY:

Jeg har i hvert fald elsket dig inderligt og gjort mit bedste - efter omstændighederne. Hvor mon jeg har gjort af min brudekjole? Jeg håbede, jeg engang ville få en datter, og når hun giftede sig... Hun kunne ikke have fundet en smukkere kjole, og, James, jeg vidste, at du aldrig ville sige "uanset hvor meget det koster" til hende. Du ville have bedt hende om at gå på udsalg. Åh, jeg elskede den kjole! Den var så smuk! Hvor mon den er blevet af? Jeg kan huske, jeg sommetider tog den frem, når jeg følte mig ensom, men den fik mig altid til at græde, så engang – for længe siden... Hvor mon jeg gjorde af den?

(Hun standser og ser ud for sig. TYRONE ryster opgivende på hovedet og forsøger at fange sin søns øjne. EDMUND ser ned mod gulvet)

TYRONE:

Er det ikke spisetid, min ven?

MARY:

Det er ved at blive mørkt.

TYRONE:

Nå, når jeg ingen mad kan få, så må jeg jo drikke. (Han rejser sig for at skænke whisky). - Jeg havde helt glemt, jeg havde denne her. (Han drikker og opdager whiskyen er fortyndet). - Hvem fanden har pillet ved min whisky? Det her lort er jo det rene vand.

TYRONE:

Jeg går ud efter en ny flaske, så vi kan få os en anstændig whisky. (Han går ud. EDMUND stirrer på sin mor)

3.3

MARY:

Da jeg mødte din far første gang, var han så smuk. Min far tog mig med i teatret for at se ham spille. Han var smukkere, end jeg i mine vildeste drømme havde forstillet mig. Han var helt forskellig fra alle andre mænd, næsten som fra en anden verden. Jeg blev forelsket på stedet. Det gjorde han også, det fortalte han mig senere. Jeg glemte alle mine drømme. Jeg havde to drømme. At blive nonne - det var det smukkeste. Den anden var at blive pianist. Nu var min eneste tanke at blive hans. (Hun skifter) Han er en mærkelig mand, din far. Det tog mig mange år at lære at forstå ham. Du skal også prøve at forstå ham og tilgive ham, Edmund. Hans far forlod hans mor og deres fire børn, og så døde han, faren... Han må også have været en mærkelig mand.

EDMUND:

Ja, ja, mor. Den historie har jeg hørt tusinde gange.

MARY:

Ja, du har hørt den, men jeg tror aldrig du nogensinde har prøvet at forstå den.

EDMUND:

Mor! Er du så langt ude, at du har glemt alting. Du har ikke spurgt, hvad for et svar jeg fik i eftermiddags. Er du fuldkommen ligeglad?

MARY:

Det må du da ikke sige!

EDMUND:

Det er alvorligt, det jeg fejler, mor. Doktor Hardy sagde, der ikke var nogen tvivl.

MARY:

Den løgnagtige gamle kvaksalver! Jeg sagde jo til...

EDMUND (afbryder)

Han tilkaldte en specialist som undersøgte mig, så han kunne være fuldstændig sikker.

MARY:

Du skulle have hørt, hvad lægen på hospitalet sagde om Hardys behandling af mig! Han sagde, han burde spærres inde! Han sagde, det var et Guds under, jeg ikke var blevet sindssyg! Jeg fortalte ham, at det blev jeg også engang – dengang jeg løb nogen rundt og ville kaste mig i havnen. Det kan du godt huske, ikke?

EDMUND:

Jamie fortalte mig det. Jeg kaldte ham en løgner. Jeg forsøgte at slå ham i ansigtet. Men jeg vidste godt, han ikke løj. Åh, det fik alting til at virke så raddent.

MARY:

Åh nej, Du sårer mig så frygteligt!

EDMUND:

Mor! Jeg skal på indlægges.

MARY:

Nej! Jeg vil ikke have det! Hvor vover doktor Hardy at foreslå sådan noget uden at spørge mig. Hvordan kan din far tillade det? Du er *min* baby! Din far vil have dig indlagt, tage dig væk fra mig. Han har altid været jaloux på alle mine børn og altid prøvet på at få mig til at forlade dem. Det var derfor Eugene døde og dig har han været allermest jaloux på, fordi han ved, jeg elsker dig højest.

EDMUND:

Mor! Det er jo sindssygt. Jeg har været væk masser af gange, og det virkede ikke som om det ligefrem knuste dit hjerte!

MARY:

Du er vist alligevel ikke særlig følsom, når det kommer til stykket. Ellers havde du forstået, at da jeg vidste, at du vidste, det om mig, så måtte jeg være glad, bare du var et sted hvor du ikke kunne se mig.

EDMUND:

Hold nu op. Al den snak om at elske mig... og så vil du ikke engang høre efter, når jeg prøver på at fortælle dig, hvor syg...

MARY:

Så! Så er det nok! Jeg vil ikke høre det. Det er ikke andet end Hardys dumme løgne. Du ligner din far. Du elsker at lave scener ud af ingenting, og være dramatisk og tragisk. Hvis jeg bare gav dig den mindste lille tilskyndelse, ville du sikkert fortælle mig, at du er ved at dø –

EDMUND:

Folk dør af det! Din egen far døde af det.

MARY:

Jeg hader, når du er så dystert og morbid!

EDMUND:

Engang i mellem kan det godt være hårdt at have en mor, der er narkoman! (Mary vil slå ham) - Tilgiv mig, mor. Jeg blev vred. Du sårede mig. (En pause, hvor tågehornet høres)

MARY:

Det rædsomme tågehorn. Hvorfor får den lyd alting til at virke så trist og fortabt?

EDMUND:

Jeg – jeg kan ikke holde ud at være her. Jeg skal ikke have noget at spise. (Han løber ud. Hun bliver ved at stirre, stadig med det tomme udtryk i ansigtet)

3.4

MARY:

Jeg har ikke taget nok. Jeg håber sommetider, jeg kommer til at tage for meget. Men jeg mener det ikke. Jeg kunne aldrig gøre det med vilje. Så ville den velsignede jomfru ikke kunne tilgive mig.

TYRONE:

Hvor er Edmund?

MARY:

Han gik. Måske er han taget tilbage til byen for at finde Jamie. Han sagde, han ikke ville have noget at spise. Han har åbenbart ingen appetit for tiden. Det er bare en sommerforkølelse. Åh, James, jeg er så bange! Jeg ved, han dør!

TYRONE:

Lad være at sige sådan noget! Det er jo ikke sandt! De lovede mig, han ville blive fuldkommen rask i løbet af et halvt år.

MARY:

Jeg skulle aldrig have født ham. Så ville han aldrig have vidst, at hans mor var narkoman - og hadet hende!

TYRONE:

Kom, min ven. Lad os få noget at spise.

MARY:

Undskyld, James. Mine hænder plager mig så forfærdeligt. Jeg tror, jeg har bedst af at gå i seng og hvile mig. Godnat, min ven.

TYRONE:

Ned og tage mere af den satans gift, hvad? Og ende som et vanvittigt genfærd, før natten er forbi.

MARY:

Du siger sådan nogle grusomme, bitre ting, når du har drukket for meget. Du er lige så ond som Jamie eller Edmund.

(Hun går. Han står et øjeblik - som om han ikke ved, hvad han skal gøre. Han tømmer sit glas. Så går han).

PAUSE 😊

FJERDE AKT

(Omkring midnat. Tågehornet. TYRONE drikker whisky. EDMUND kommer nærmere)

TYRONE:

Det var godt du kom, min dreng. Jeg har følt mig så helvedes ensom... Hvor er Jamie?

EDMUND:

Hvor skulle jeg vide det fra?

TYRONE:

Jeg troede, du tog tilbage til byen efter ham.

EDMUND:

Jeg gik ud til stranden.

TYRONE:

Må jeg byde på en whisky?

EDMUND:

Om du må!

TYRONE:

Jeg burde måske ikke gøre det. Du har allerede fået nok.

EDMUND:

Hvad er nok?

TYRONE:

Det er for meget i din tilstand.

EDMUND:

Glem min tilstand! Skål!

TYRONE:

Skål! Hvis du gik helt ud til stranden, så må du være både våd og kold.

EDMUND:

Jeg elsker tågen.

TYRONE:

Du burde måske være lidt mere fornuftig...

EDMUND:

Ad helvede til med fornuften. Vi er sindssyge, alle sammen. (han citerer):

"De bliver ej længe, tårer eller latter / elskov, lyst eller nød / Jeg tror, de ingen tag har i os mere / efter vor død // De er ej lange, vinens lyse dage / og roserne svandt hen / Vi vågner af en drøm, en stund, - og ender / i en drøm igen."

Jeg havde lyst til at være i tågen. Være alene med mig selv i en anden verden, hvor sandhed er usand, og livet kan skjule sig for sig selv. Tågen og havet flyder sammen. Det var som at gå på bunden af havet. Som om jeg var druknet for lang tid siden. Som om jeg var et genfærd, der boede i tågen, og tågen var et genfærd af havet. Det var utroligt fredfyldt ikke at være andet end et genfærd inde i et genfærd. Lad være med at se ud, som om du tror jeg blevet tosset. Jeg mener det. Hvem har lyst til at se livet, som det er, hvis man kan blive fri?

TYRONE:

Det var dog fandens til pessimisme. Jeg har det sgu dårligt nok i forvejen.
Hvorfor kan du ikke holde dig til Shakespeare. (Han reciterer) "Vi er af samme stof som drømme gøres af; vort korte liv omkranses af en søvn"

EDMUND:

Bravo! Meget smukt! Men det var ikke det, jeg prøvede på at sige. Vi er af samme stof som lort, så lad os drikke og glemme det!

TYRONE:

Jeg skulle ikke have givet dig den whisky.

EDMUND:

Hvad er der i vejen med at drikke sig fuld? Lad os ikke narre hinanden, far. Ikke i aften. Vi ved begge to, hvad det er, vi prøver at glemme. Lad os ikke snakke om det. Det er lige meget nu.

TYRONE:

Nej. Det eneste vi kan gøre er at resignere – igen.

EDMUND:

Eller drikke os så fulde, at vi glemmer. Efter noget tid, hvor de begge har givet sig hen i momentet, farer TYRONE sammen)

TYRONE:

Shyss! Hørte du det? Jeg håbede, hun var faldet i søvn.

EDMUND:

Glem det! En til? (Han rækker ud og tager flasken, skænker i sit glas og giver flasken tilbage) - Hvornår gik hun i seng?

TYRONE:

Lige efter, du var gået. Skål, min dreng. (Han farer sammen som hørte han noget) - Hvad fanden er det, hun laver?

EDMUND:

På det her tidspunkt er hun ikke andet end et spøgelse, der hjemsøger fortiden... engang, før jeg blev født...

TYRONE:

Engang, før hun overhovedet kendte mig. Man skulle tro, den eneste lykke, hun har følt, var den gang hun boede hos sin far, eller på klosterskolen hvor hun bad til Gud og spillede klaver. Man skal tage hendes erindringer med et vist gram salt. Hendes "vidunderlige" hjem var temmelig ordinært. Faren var ikke den store, ædelmodige, fine gentleman, hun gør ham til. Han var flink nok, godt selskab og en god taler. Jeg kunne godt lide ham, og han kunne godt lide mig. Han var også ret velhavende, en dygtig mand. Men han havde sine fejl. Hun beklager sig altid over mit drikkeri, men hun glemmer hans. Det kan godt være, han ikke rørte en dråbe, før han blev fyrrer, men så skal jeg sgu da ellers også love for, han fik indhentet det forsømte. Han blev champagnedranker, det værste, man kan være. Og det gjorde hurtigt af med ham – det og så hans sygdom...

EDMUND:

Vi kan åbenbart ikke undgå ubehagelige emner, hvad?

TYRONE:

Alt det der med at blive koncertpianist for eksempel. Det var noget, nonnerne fandt på for at smigre hende. Hun var deres yndling. De elskede hende, fordi hun var så from. Det er jo enfoldige kvinder. Ikke, at din mor ikke spillede godt, af en skolepige at være, men det er jo ikke ensbetydende med, at hun kunne have...

TYRONE

Og den historie om, at hun måske kunne være blevet nonne. Det er sgu' den værste af dem. Din mor var en af de smukkeste piger, man kan forestille sig. Men hun vidste det også godt selv. Hun var en lille frækkert, var hun – bagved al sin uskyld og generthed. Hun var aldeles ikke skabt til at forsage verden. Hun lyste af sundhed og ånd og passion.

TYRONE:

Hun har været så frygteligt skræmt af din sygdom – selv om hun ikke vil være ved det. Vær ikke for hård mod hende. Husk, hun kan ikke selv gøre for det.

EDMUND:

Jeg ved godt, hun ikke kan gøre for det. Og jeg ved, hvem der kan! Dig og din fordømte nærighed! Hvis du havde ofret en ordentlig læge på hende, da hun blev syg efter min fødsel, så ville hun aldrig have anet, der var noget, der hed morfin! Men du overlod hende til en kvaksalver, der ikke turde indrømme at han var uduelig – og valgte den nemmeste udvej, og var skide ligeglad med, hvad der skete med hende bagefter! Og kun fordi han var billig! Igen en af dine gode forretninger!

TYRONE:

Hvordan skulle jeg kunne vide, han var sådan en slags læge? Han havde et godt ry.

EDMUND:

Ja! Mens du gjorde det klart, at det skulle være billigt! Jeg kender din strategi! Gudfaderbevares – det virkede også i eftermiddags!

TYRONE:

Hvad mener du med i eftermiddags?

EDMUND:

Det er lige meget, nu. Vi taler om mor! Og jeg siger, at ligegyldigt, hvor meget du undskylder dig, så ved du udmærket godt, at det er din nærighed, der er skyld i...

TYRONE:

Det er løgn!

EDMUND:

Da du opdagede, hun var blevet narkoman, hvorfor sendte du hende så ikke på afvænning lige med det samme, da hun stadig havde en chance? Nej – for det ville have kostet penge! Jeg tør vædde på, du fortalte hende, at hun bare skulle bruge lidt viljestyrke! Og det går du stadig og mener, selvom de læger, der ved noget om sagerne, sagde noget andet.

TYRONE:

Det er også løgn! Jeg ved bedre, nu! Men hvordan skulle jeg kunne vide det dengang? Jeg anede intet om morfin. Det varede flere år, før jeg opdagede, hvad der var galt. Og hvorfor jeg ikke sendte hende på afvænning, siger du? Har jeg måske ikke gjort det? Jeg har smidt formuer ud til den ene anstalt efter den anden! Spild! Hun er altid begyndt igen.

EDMUND:

Fordi du aldrig har givet hende noget, der kunne give hende lyst til at holde sig fra det! Ikke noget hjem – andet end det her hul, som hun hader. Og du har nægtet at bruge penge på bare at få det til at se nogenlunde anstændigt ud, mens du bliver ved at købe mere jord og slikker røv på enhver spekulant med et eller andet svindel, du kan tjene hurtige penge på. Er det så mærkeligt, hun ikke har lyst til at blive kureret! Jeg hader dig, når jeg tænker på det!

TYRONE:

Hvor vover du at tale sådan til mig, din uforskammede hvalp! Efter alt, hvad jeg har gjort for dig.

EDMUND:

Det kommer vi til – hvad du gør for mig!

TYRONE:

Hold op med at efterabe din mors sindssyge beskyldninger. Og hvis du endelig insisterer på at dømme efter, hvad hun siger, når hun ikke er ved sine fulde fem: Hvis du ikke var blevet født, så ville hun aldrig...

EDMUND:

Jah, jeg ved godt, det er sådan hun har det...

TYRONE:

Nej, det er det ikke! Hun elsker dig så højt, som en mor nogensinde har elsket en søn! Jeg sagde det kun, fordi du gjorde mig så Guds forbandet rasende ved at rode op i fortiden – og sige, at du hader mig...

EDMUND:

Det mente jeg ikke, far! (Griner) - Jeg har det ligesom mor, jeg kan ikke gøre for det, men jeg holder af dig på trods af alting.

TYRONE:

(Griner med) Jeg kunne sige det samme om dig. Du er sgu heller ikke ligefrem noget mirakel af en søn.

TYRONE:

Du må ikke lade dig gå på af de dårlige nyheder, du fik i dag, min dreng. Begge lægerne forsikrede, at hvis du passer din kur, så er du rask i løbet af seks måneder - eller højst et år.

EDMUND:

Det tror du jo ikke på selv.

TYRONE:

Selvfølgelig tror jeg på det! Hvorfor skulle jeg ikke tro på det, når både Hardy og specialisten...

EDMUND:

Du tror, jeg dør.

TYRONE:

Det er løgn.

EDMUND:

Og hvorfor skulle man så ofre penge på det? Det er derfor du sender mig på offentligt hospital.

TYRONE:

Begge læger sagde, det var det bedste sted for dig.

EDMUND:

Ja, til prisen! Lad være med at lyve, far. Jamie havde på fornemmelsen, at du ville klage din nød overfor lægerne, og han pressede sandheden ud af Hardy.

TYRONE:

Jamie! Han har forgiftet dit sind mod mig, lige siden du var stor nok til at forstå, hvad han sagde.

EDMUND:

Du vil vel ikke benægte det er et billigt hospital, vil du?

TYRONE:

Hvad er der i vejen med, at det er staten, der driver den? Vi er skatteborgere. Jeg betaler skat, så blodet driver af mig...

EDMUND:

Ja, af jord, der er vurderet til flere millioner.

TYRONE:

Også det er løgn! Det er alt sammen belånt! Alt hvad jeg sagde var, at jeg ikke havde råd til en eller anden millionærklinik. Det er sandheden!

EDMUND:

Og så lod dig prakke endnu et stykke lorte jord på. Lad være med at lyve! Vi mødte MacGuire i hotellets bar, efter at du var gået. Jamie drillede ham og spurgte, om han nu igen havde taget røven på far, og han blinkede til os og grinede!

TYRONE:

Han er fuld af løgn, hvis han har sagt...

EDMUND:

Lad være med at lyve! For Guds, far, jeg har prøvet at være retfærdig imod dig, fordi jeg vidste, hvad du havde været ude for, da du var dreng. Jeg har prøvet at undskylde dig. Hold da kæft, hvor må vi undskylde hinanden i den her forbandede familie, ellers bliver vi sindssyge! Jeg har forsøgt at undskylde mig selv, når jeg tænker på, hvor råddent jeg sommetider har opført mig. Jeg har prøvet at tænke ligesom mor, at du ikke kan gøre for, at du er som du er, når det handler om penge. Men – Gud i Himlen – dit sidste stunt her, det tager prisen! Det er til at brække sig over! Ikke den rådne måde, du behandler mig på. Til helvede med det! Jeg har selv behandlet dig råddent, på min egen måde, mere end én gang. Men når det handler om, at din søn er dødssyg - at du så kan få dig selv til at lade hele byen se, hvad du er for en gemen, gammel fedtsyl! Kan du ikke forstå, at Hardy vil snakke – og hele byen vil få det at vide! Har du ingen stolthed, far, har du ingen skam i livet? Jeg skal ikke på nogen tarvelig statsanstalt, bare for at du kan spare penge og købe mere møgjord! (Han kvæles af et hosteanfald)

TYRONE:

Lad være at hoste sådan, dreng. Hvem siger du skal indlægges på et hospital? Du kan komme, hvorhen du vil. Jeg er fuldstændig ligeglad med, hvad det koster. Det eneste, der betyder noget for mig, er at du bliver rask. (EDMUND er holdt op at hoste. Han ser syg og svag ud. Hans far ser skræmt på ham). - Du ser sløj ud, min dreng. Du må hellere tage en opstrammer.

EDMUND:

(griber flasken) Tak.

TYRONE:

Du sagde, du forstod, hvad jeg har været ude for som dreng. Gu' gør du ej! Hvordan skulle du kunne det? Du har fået det hele - barnepiger, skoler, universitetsuddannelse, selv om du ikke gennemførte den. Du har fået mad og tøj. Ja, jeg ved godt, du har prøvet lidt hårdt arbejde og været en smule hjemløs uden penge i fremmede lande, og det respekterer jeg dig for. Men det var romantik og eventyr for dig. Det var leg.

EDMUND:

Især dengang jeg forsøgte at begå selvmord, og det næsten lykkedes...

TYRONE:

Du var ikke dig selv... du var fuld!

EDMUND:

Jeg var dødeligt ædru. Det var det, der var problemet.

TYRONE:

Begynd nu ikke med det der igen! Jeg vil ikke høre på det. Jeg var ved at prøve at forklare dig noget... Da jeg var ti, stak min far af fra min mor for at dø. Hvad han også gjorde, og han havde ikke fortjent bedre, og jeg håber, han steger i helvede. Han tog fejl af rottegift og mel eller sukker eller, hvad fanden det nu var. Der blev hvisket lidt om, at det ikke var et uheld, men det er løgn. Ingen i min familie ville nogensinde...

EDMUND:

Jeg tør vædde på, det ikke var et uheld.

TYRONE:

Hold nu din kæft! Der stod min mor med fire små børn. Der var ikke en skid romantik i vores fattigdom. To gange blev vi smidt ud af de elendige huller, vi kaldte hjem; min mors få ejendele blev smidt ned på gaden, og der stod hun og mine søstre og græd. Jeg græd også, selvom jeg kæmpede for at lade være, fordi jeg var manden i huset. Ti år gammel! Jeg fik arbejde på et maskinværksted - tolv timer i døgnet næsten uden løn. Min mor vaskede og skrubbede for folk hele dagen, min ældste søster syede. Vi havde aldrig hverken tøj eller mad nok. Jeg kan huske en juleaftensdag, hvor en eller anden, som min mor vaskede trapper for, gav hende nogle penge i julegave, og på vejen hjem købte hun mad for den. Jeg kan huske, hvordan hun omfavnede os og lo og græd, mens tårerne løb ned ad hendes forpinte ansigt. (Han visker tårer bort fra sine øinene). - En god, tapper, kærlig kvinde.

EDMUND:

Ja, det må hun have været.

TYRONE:

Det var sådan jeg blev nærig. Og når man først har lært en lektie så grundigt, er det svært at glemme det igen. Man er altid på udkig efter et godt køb. Og hvis jeg har anset det offentlige hospital for et godt køb, så må du tilgive mig. Jeg har aldrig ment, du skulle derhen, hvis du ikke selv ville. (Heftigt) Du kan selv vælge hvor du vil hen, bare jeg har råd. Hvor du vil - inden for rimelighedens grænser.

EDMUND:

Det jo lige meget nu. Lad os glemme det!

TYRONE:

Det her har jeg aldrig indrømmet overfor nogen, min dreng. - Det ligegyldige teaterstykke, jeg købte rettighederne til for næsten ingenting og fik så stor succes med - kæmpe økonomisk succes. Det var det der ødelagde mig. Jeg tænkte ikke på andet end penge, og da jeg endelig vågnede op, opdagede jeg, at jeg var blevet slave af det forbandede lort og prøvede med nye stykker. Men det var for sent. Folk havde identificeret mig med den ene rolle og ville ikke se mig i andet, og de havde ret. Jeg mistede det store talent, jeg engang havde, i de nemme år med lutter gentagelser, uden at indstudere nye ting, uden nogensinde at arbejde hårdt. Kæmpe overskud hver sæson - så let som at knipse med fingrene! Det var for stor en fristelse. Før jeg købte det ligegyldige bras af et stykke, blev jeg regnet for en af de tre eller fire mest lovende unge skuespillere i landet. Jeg havde arbejdet som en hest. Jeg læste alle de skuespil, der fandtes. Jeg studerede Shakespeare som andre studerer Biblen. Jeg uddannede mig selv. Jeg elskede Shakespeare. Jeg ville have spillet med i hvilket som helst af hans stykker gratis, bare for at få lov til gøre hans Guddommelige poesi levende. Og jeg spillede ham godt. Jeg blev inspireret af ham. Jeg kunne være blevet en stor Shakespeare-skuespiller, hvis jeg var blevet ved. Det ved jeg! Jeg spillede Cassius den ene aften, og Brutus den næste, Othello, Jago og så videre. (Stolt) Og jeg var kun syvogtyve år! Jeg havde livet i mine hænder, præcis hvor jeg ønskede det! Så blev jeg gift med din mor. Hendes kærlighed gjorde min ambition endnu mere målrettet. Men et par år efter var det så, mit uheldige held at falde over den guldgrube af et stykke.

TYRONE (fortsat):

I begyndelsen tænkte jeg ikke på pengene. Det var en stor, romantisk rolle, som jeg vidste, jeg kunne spille bedre end alle de andre. Men det blev en enorm økonomisk succes fra starten. Det var en formue dengang, og det er det stadig. Og så var det livet, der havde *mig*, hvor *det* ønskede det... Nå, lige meget, det er jo for sent at fortryde nu.

EDMUND:

Jeg er glad, du fortalte mig det her, far.

TYRONE:

Måske skulle jeg ikke have gjort det. Måske foragter du mig endnu mere nu. Og det er en dårlig måde at overbevise dig om penges værdi på. Jeg forstår ikke, hvad i helvede det var, jeg ville købe. Jeg ville være tilfreds med ikke at have andet hjem end et lille skur på mine gamle dage, hvis jeg kunne se tilbage på mig selv som den store kunstner jeg kunne have været. (EDMUND griner) - Hvad fanden griner du af?

EDMUND:

Ikke af dig, far. Af livet. Det er så helvedes forrykt.

TYRONE:

Der er ikke noget i vejen med livet. Det er os, der... (han citerer) "Hos vore stjerner er ej skylden, Brutus / men hos os selv, fordi vi er til fals!

TYRONE:

Hun går stadig rundt. Guderne må vide, hvornår hun går til ro.

EDMUND:

Ja, hun går rundt som et genfærd, der spøger i fortiden, og her sidder vi og lader, som om vi glemmer, og strækker vores ører efter den mindste lyd, og hører tågen dryppe fra taget som den ujævne tikken af et gammelt, sindssygt ur – eller som en luders triste tårer, der plasker ned i en pyt af øl på en beskidt bar. Ikke så dårlig, hvad? Kom nu, anerkendelse! Det var en stor fejl at jeg blev født som menneske. Jeg ville have haft større succes som måge eller fisk. Som det er nu, vil jeg altid være en fremmed, som aldrig føler sig hjemme, og som ikke ønsker sig noget og som ikke selv er ønsket, som ikke hører til og som altid må være en lille smule forelsket i døden.

(Der høres støj som om nogen var snublet og faldet. EDMUND griner)

EDMUND:

Nå! Det lyder som om den fortabte bror er vendt hjem!

TYRONE:

Åh, Gud, nej, for helvede! Få ham i seng, Edmund. Jeg går.

(Han går ud. JAMIE kommer ind. Han er meget fuld)

4.2

JAMIE:

Hej, hej! Hej, hej!!!

EDMUND:

Skru ned!

JAMIE:

Hej, hej!!! Lillebror! (Med stor højtidelighed) Jeg er fuld.

EDMUND:

Det kommer virkelig bag på mig.

JAMIE:

(Han slår sig på knæene) - Jeg var udsat for et alvorligt uheld. Jeg er blevet sparket ned af nogle trappetrin. De havde lagt sig på lur i tågen. Jeg kunne ikke se en skid, så kom jeg herind, så havde trapperne lagt sig på lur igen. Hvad fanden er det her? Et gravkapel (Får øje på den fulde whiskyflaske). - Hvad er det? - (Han famler efter den og får fat i den) - Har han pludselig fået en hjerneblødning – Man skal gribe de muligheder der byder sig! Det er hemmeligheden bag min succes!

EDMUND:

Du går i brædderne!

JAMIE:

Det kan jeg desværre ikke. Jeg har nok bællet et helt hav, men jeg kan ikke drukne i det. Det er det satans ved det. Nå, skål!

EDMUND:

Jeg vil også have en.

JAMIE

Husk hvad doktormanden sagde. Det kan godt være, de andre er flintrende ligeglade med, om du lever eller dør, men ikke mig. Du er min lille bror. Jeg elsker dig helt ned i maven. Du er det eneste, jeg har tilbage. Så ingen spiritus til dig, det er noget jeg bestemmer!

EDMUND:

Hold nu op med det der!

JAMIE:

Tror du ikke jeg mener det? Bare noget fordrukkent sludder, hvad? (Han skubber flasken over mod Edmund) - Ok. Så slå dig selv ihjel.

EDMUND:

Selvfølgelig tror jeg, du mener det, Jamie, og jeg går på vandvognen fra i morgen. Men i aften tæller ikke.

JAMIE:

Jeg vil vædde med, at den gamle ikke har forsøgt at holde dig fra spiritus. Jo før du kradser af, jo billigere. Fortalte du den gamle fedterøv, at jeg fik doktor Hardy til at indrømme at det der hospital han anbefalede er et billigt hul?

EDMUND:

Han sagde, jeg kan tage hvorhen jeg vil. Inden for rimelighedens grænser, naturligvis!

JAMIE:

(kopierer faderen drukkent) - Alt inden for rimelighedens grænser. Naturligvis, lillebror. Det vil sige et andet billigt lortested.

EDMUND:

Hold nu kæft.

JAMIE:

Nå ja, så længe du er glad. Så lader vi ham bare slippe af sted med det. Det er din begravelse –

EDMUND:

Hvad lavede du i byen? Var du hos Mamma Burn?

JAMIE:

(meget fuld, han nikker) Selvfølgelig. Hvor skulle jeg ellers finde noget passende dameselskab? Og kærlighed. Glem ikke kærligheden! Hvad er en mand uden en god kvindes kærlighed? En forpulet tom skal.

EDMUND:

Din tosse.

JAMIE:

Gæt, hvem af Mamma Burns charmetøser jeg valgte til at velsigne mig med sin kvindelige kærlighed? Du dør af grin, lillebror. Fede Violet!

EDMUND:

Det er løgn? Hun vejer et ton. Hvorfor? Hvorfor fanden dét, for sjov?

JAMIE:

Det var ikke for sjov. Det var meget alvorligt. Jeg havde meget ondt af mig selv og alle andre mislykkede røvhuller her i verden. Så jeg tog ned til Mamma, for at få lidt luft. Jeg var kun lige kommet indenfor, da hun begyndte at jamre.

Forretningen gik ad helvede til, og nu ville hun smide fede Violet ud. Kunderne faldt ikke rigtig for hende mere. Hun havde kun beholdt hende, fordi hun kunne spille klaver. Men på det sidste var Violet begyndt at drikke og havde været for fuld til at spille, og hun åd Mamma fra hus og hjem, og selv om hun havde ondt af Violet fordi hun var sinke, men med et stort hjerte og fordi... Ja hvad skulle hun *så* leve af, så var forretning alligevel forretning, og hun havde ikke råd til at holde åbent hus for fede ludere.- Så besluttede jeg at investerede nogle af dine penge i foretagendet og gik med fede Violet, op på et af værelse. Jeg kan godt lide dem fede, men ikke *så* fede. Jeg ville bare have en lille sludder – sådan fra hjerte til hjerte - om livets uendelige tristhed.

EDMUND:

Stakkels Violet!

JAMIE:

Hun fik pludselig den idé, at jeg havde valgt hende for at gøre grin med hende. Så hun gav mig en kæmpe skideballe og sagde, hun var mere værd end et fuld stodder, som mig. Og så begyndte hun at tude. Så måtte jeg jo fortælle hende, at jeg elskede hende, fordi hun var fed. Det ville hun gerne tro på, men så måtte jeg jo bevise det, så det gjorde jeg og det gjorde hende glad, så hun kyssede mig, da jeg gik, og sagde, at hun var blevet forelsket i mig. Det græd vi så lidt over, begge to, nede i stuen, og det var meget fint alt sammen, med undtagelse af, at Mamma troede, jeg var blevet sindssyg. Vi havde det pisse hyggeligt. Du skulle være gået med, Mamma spurgte efter dig. Hun var ked af at høre, du er syg. Og hun mente det.

(Han tier lidt – og siger så med sentimental humor, frikadelle-skuespilleragtigt)

JAMIE (fortsat):

Nå, en til. Denne nat har åbnet mine øjne for nye karriere muligheder. Jeg vil bringe skuespilkunsten tilbage til dens reneste form. Ved at udfolde mit gudbenådede talent i de rette omgivelser, skal jeg stige til uanede højder! Jeg vil optræde som den fede dames elsker i cirkus. (EDMUND griner. JAMIES humør skifter) Føj for satan – tænk at synke ned til den fede luder i et provinsbordel! Mig! Som har fået nogle af de lækreste piger til at *tigge* om det.

EDMUND:

Stop det. Ellers begynder du bare at tude.

JAMIE:

Du har ret. Hvorfor fanden skamme sig over det. Fede Violet er en sød pige. Jeg er glad for at jeg blev hos hende. Kurerede hendes dårlige humør. God kristen gerning. Du skulle være gået med, lillebror. Fået noget andet at tænke på. Hvad er der ved at komme hjem og have det dårligt over noget, der alligevel ikke kan være anderledes. Det er håbløst - det hele er forbi – Der er ikke noget at gøre – (Han standser lidt) - Hvor er morfindronningen? (EDMUND farer sammen, som om han var blevet slået)

EDMUND:

Hold nu kæft. (Han slår sin bror i ansigtet. Et sekund reagerer JAMIE, men pludselig bliver han chokeret over, hvad han har sagt)

JAMIE:

Tak, lillebror. Den bad jeg selv om. Jeg ved ikke, hvordan jeg... det er sprutten der taler... du kender mig, lillebror....

EDMUND:

Jeg er ked af, jeg slog dig. Vi plejer ikke at slå... så hårdt.

JAMIE:

Det er ok. Jeg er glad for, du gjorde det. Jeg ville ønske, jeg kunne skære min beskidte tunge af. Jeg har vidst det med mor så meget længere end dig. Jeg glemmer aldrig den første gang. Jeg greb hende i at tage en sprøjte. Jeg havde aldrig drømt om, at andre kvinder end ludere tog stoffer. Hun fik mig denne her gang. Jeg troede virkelig hun ville klare den. Hun fik mig til at håbe, at hvis hun kunne holde op nu, så ville jeg måske også ha en chance. (Han tier lidt) Og så nu det med din sygdom. Det har slået mig helt ud. Du er den eneste kammerat, jeg nogensinde har haft. Jeg elsker dig. Jeg ville gøre alt for dig.

EDMUND:

Det ved jeg godt, Jamie.

JAMIE:

Ja, ja, og alligevel tror du garanteret at jeg regner med, at fordi far er gammel og sikkert ikke holder ret meget længere, så hvis du gik hen og døde, så ville mor og jeg arve alt hvad han ejer.

EDMUND:

Hvordan kan du få dig selv til at tænke sådan?

JAMIE:

Lad være og skabe dig! Jeg bliver altid mistænkt for at tænke det værste. Hvad er det, du vil - anklage mig? Lad være med at være så klog! Du er ikke andet end et forvokset barn! Mors baby og fars kæledægge! Vågn op, ta dig sammen.(Pludselig skifter han tone. EDMUND har set bort)

JAMIE (fortsat):

Ah, for Helvede - glem det, bror! Du ved, jeg mener ikke et skid af det. Jeg er stolt af dig. Hvorfor skulle jeg ikke være stolt? Du kaster glans over mig. Jeg har taget mig mere af din opdragelse end nogen anden. Jeg har fortalt dig alt om kvinder, så du ikke faldt i eller gjorde ting, du ikke havde lyst til at gøre! Du er mere end min bror. For fanden, Jeg har skabt dig! Du er min Frankenstein!

EDMUND:

Ok! Jeg er din Frankenstein.

JAMIE:

Du skal ikke være bange for det med at blive helbredt. Det klarer du på seks måneder, som en mis! Måske er det slet ikke det, de siger, det er. Læger er svindlere. De sagde for mange år siden, jeg skulle holde op med at drikke, ellers ville det slå mig ihjel – De bluffer. Jeg står her endnu, gør jeg ikke? De kun ude på en ting, at tjene penge.

EDMUND:

Du er fantastisk! På dommens dag vil du gå rundt og fortælle dem alle sammen det er fup det hele!

JAMIE:

Ja. Og jeg ville have ret! bestik så dommeren og bliv frelst! Hvis ikke er du fortabt. Hør her. Jeg får ikke mange chancer for at snakke med dig. Eller at blive fuld nok til at fortælle dig sandheden. Så jeg vil fortælle det nu. Noget, jeg burde have fortalt dig for længe siden – for din egen skyld.

(Han tier. EDMUND stirrer på ham)

JAMIE (fortsat):

Og du skal tage det alvorligt: Jeg vil advare dig – mod mig. Far og mor har ret. Jeg har haft en forbandet dårlig indflydelse på dig. Og det værste er, at jeg har gjort det med vilje.

EDMUND:

Hold nu kæft! Jeg vil ikke høre...

JAMIE:

Nu hører du efter lillebror. Jeg gjorde det med vilje, for at gøre dig til en taber. Eller en del af mig gjorde det. En stor del af mig. Den del, der har været død så længe. Som hader livet. Jeg ønskede, du skulle mislykkes. Jeg var altid jaloux på dig. Mors baby, fars kæledægge! Og det var, da du blev født, at mor begyndte at tage morfin! Jeg ved godt, det ikke var din skyld, men alligevel — jeg kan ikke lade være med at hade dig intenst... Gid fanden havde dig

EDMUND:

Jamie! Hold op! Du er sindssyg!

JAMIE:

Men du må ikke misforstå mig, lillebror. Jeg elsker dig mere, end jeg hader dig. Det er derfor jeg fortæller dig det her. Jeg løber den enorme risiko, at du kommer til at hade mig - og du er den eneste, jeg har tilbage. Men det var nu ikke min mening at fortælle dig det. Hvad jeg egentlig ville sige, var, at jeg gerne vil se dig blive den største succes i verden. Men du skal passe på! For jeg vil gøre alt, hvad jeg kan for, at du ikke bliver det. Jeg kan ikke lade være. Jeg hader mig selv. Og derfor hævner jeg mig - på alle andre. Især på dig. Sådan er det bare. Den døde del af mig håber, du aldrig bliver rask. Måske er han oven i købet glad for, at mor er på sprøjten igen. Han vil have selskab, han vil ikke være det eneste lig i det her forbandet hus!

EDMUND:

Jamie, du er jo blevet fuldstændig vanvittig.

JAMIE:

Tænk over det, så vil du indse, jeg har ret, når du er indlagt – og jeg ikke er der. Tag en beslutning, få mig ud af dit liv, tænk på mig som en død, sig til folk: ”Jeg havde engang en bror, men han er død.” Og når du så er blevet rask, så tag dig i agt. Jeg vil være der din stolte storebror og tage imod dig med åbne arme, men ved den første den bedste lejlighed vil jeg stikke en kniv i ryggen på dig.

EDMUND:

Hold nu kæft for Helvede, jeg vil ikke høre mere af det sindssyge...

JAMIE:

Men glem mig aldrig. Husk, det var mig, der advarede dig - for din egen skyld. Det må du give mig: Ingen fik større kærlighed fra nogen, end da hans bror reddede ham fra sig selv. (Meget fuld nu) - Rejs væk og bliv rask. Lad være med at dø fra mig. Du er den eneste, jeg har tilbage. Gud velsigne dig, lillebror. (Han falder hen. TYRONE kommer stille ind)

4.3

JAMIE:

(vågner)

Hvad Fanden glor du på?

TYRONE:

Ikke noget jeg bryder mig om at se.

JAMIE:

Jeg vil ikke skændes.

TYRONE:

Jeg er dødtæt. Jeg kan ikke være oppe hele natten som da jeg var yngre. Jeg er gammel – gammel og færdig.

MARY kommer til syne i sin brudekjole.

4.4

(Så taler MARY, hun taler til sig selv, ikke til dem)

MARY:

Lad mig se. Hvad var det, jeg kom efter? Det er frygteligt, så glemsom jeg er blevet.

TYRONE:

(Han behersker sig – og siger, mildt overtalende) - Kom, lad mig hjælpe dig.

JAMIE:

Far...

MARY:

(Hun betragter ham fra et eller andet fjernt sted i sit indre, uden genkendelse, uden hverken kærlighed eller modvilje) - Det er en brudekjole. Den er yndig, er den ikke? Nu husker jeg det. Jeg skal være nonne, hvis altså bare jeg kan finde... Jeg skal være nonne – det vil sige – kun hvis jeg kan finde. _Hvad er det, jeg leder efter? Jeg ved, det er noget, jeg har mistet... (Hun går lidt tilbage fra TYRONE, som hun nu kun fornemmer som en hindring på sin vej)

TYRONE:

Mary!

JAMIE:

Mor!

MARY:

Det er noget, jeg savner frygteligt. Noget, jeg har så frygtelig brug for. Det kan ikke være helt forsvundet. Jeg kan ikke have mistet det for altid. Jeg ville dø. For – så ville der ikke være noget håb!

EDMUND:

Mor! Det er ikke bare en sommerforkølelse, jeg har...

MARY:

Nej! De må ikke røre ved mig. De må ikke holde på mig. Det er ikke rigtigt, når jeg nu skal være nonne. Jeg havde et syn, da jeg knælede i kirken på den lille ø i søen. Jeg så, at den hellige jomfru smilede til mig og velsignede mig. Det var om vinteren. Så – om foråret – skete der noget. Jeg forelskede mig i James Tyrone, og jeg var meget lykkelig – et stykke tid.

SLUT